

№ 5 (12333)
3 феввали
соли 2022

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► КАЛОМИ ПЕШВО

Сада – рамзи пирӯзии некӣ ба бадӣ

Паёми шодбошии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба муносибати ҷашни Сада

29.01.2022, шаҳри Душанбе

Ҳамватанони азиз!

Ҳамаи шуморо ба муносибати фарорасии яке аз оинҳои бостонии мардуми куҳанбунёдамон – ҷашни Сада самимона табрик меғӯям.

Сада дар баробари ҷашнҳои воқеан мардумии Наврӯз, Тиргон ва Меҳргон яке аз оинҳои куҳантарини мардумони ориёнабор, аз ҷумла, мо – тоҷикон буда, баъди гузашти асрҳои зиёд дар даврони соҳибистиклолии Тоҷикистон аз нав ҳақ гардид.

Мутобиқи тақвими суннати тоҷикон ҷашни Сада ба анҷоми чиллаи калон рост омада, аз он дарак медиҳад, ки зимистон ба давраи сармои он ба охир расида истодааст ва фасли баҳору оғози қорҳои кишоварзӣ наздик аст.

Аз ин ҷашни бостонӣ то ба имрӯз як силсила расму анъанаҳо, намунаҳои фарҳангиву адабӣ ва малакаву таҷрибаҳои кишоварзӣ мерос мондаанд, ки ин арзишҳои маънавӣ наслиҳои имрӯзро бо таърихи беш аз шашҳазорсолаи халқамон пайванд медиҳанд.

Дар робита ба ин, хотирнишон месозам, ки шинохти таърихи бостонӣ, ифтихор аз фарҳангу тамаддуни чандиҳазорсолаи халқамон, ҳаёи беҳтарин расму оинҳои гузашта ва мутобиқи соҳтани онҳо ба арзишҳои маънавии имрӯза дар шароити торафт вусъат гирифтани равандҳои ҷаҳонишавӣ ҳудуди таърихӣ ва хувияти миллӣ моро мукаммалу устувор менамояд. Дар асоси сарчашмаҳои таърихиву адабии ниёгонамон ҷашни Сада рамзи гармиву рӯшноӣ ва пирӯзии инсон бар қувваҳои бадӣ ба шумор меравад.

Тибқи маълумоти «Шоҳнома»-и Ҳаким Абулқосими Фирдавӣ ин ҷашнро шоҳ Хушанг ба муносибати кашф шудани тарзи оташфрӯзӣ таъсис додааст.

Ба ин хотир, дар тӯли асрҳои

зиёд ниёгони мо гулхани оташро рамзи гиридошти ин ҷашн мешумориданд.

Ҳамчунин, бояд гуфт, ки ҷашни Сада аз давраи пайдоиш ва рушди пешаи кишоварзӣ моҳияти иҷтимоиву иқтисодӣ пайдо карда, ба яке аз василаҳои таблиғи таълиқи қорҳои деҳқониву боғдорӣ табдил ёфтааст.

Бо ҳамин сабаб, кишоварзон ин оини бостониро бештар аз дигар табақаҳои мардуми гиридош медоранд ва шояд омиле то замони мо зинда мондани Сада маҳз марди деҳқон бошад.

Дар замони соҳибистиклолӣ мо ҷашни Садаро ба ҳайси маросими кишоварзону боғдорон ва дар маҷмӯъ, ҳамчун оини сирф мардумӣ таҷлил менамоям ва дар таълиқи ғояҳои неку моҳияти арзишманди он, аз қабилҳои садокат ба Ватан, осоишу ваҳдати инсонҳо, дӯст доштани табиат ва заҳмат ба хотири баракату фаровонӣ саъю талош меварзем.

Бинобар ин, ба кишоварзони мо дар ин аём зарур аст, ки тухмии хушсифати зироату ва ниҳолхоро омода намуда, қорҳои яхбонӣ, тоза кардани ҷӯю заҳбурҳо ва дарахтон, яъне тайёрии ҳамаҷаҳа ба киштукори баҳориро ба анҷом расонанд ва барои ҳосили фаровон замина гузоранд.

Панҷоҳ шабу панҷоҳ рӯз пеш аз фарорасии ҷашни Наврӯз таҷлил гардидани Сада низ моро водор месозад, ки ба истикболи сазовори Наврӯзи ҷаҳонӣ ва киштукори баҳорӣ омодагии ҳамаҷаҳафаро вусъат бахшем.

Бовар дорам, ки кишоварзони мамлакат омодагиро ба мавсими баҳор суръат бахшида, соли қорӣ нисбат ба соли гузашта маҳсулоти бештар ба даст оварда, барои беҳтар таъмин намудани бозори истеъмолӣ, фаровонӣ дастур-

хони мардум ва ҳифзи амнияти озуқаворӣ кишвар ҳисси арзанда мегузоранд.

Таъкид месозам, ки ин қор, хусусан, дар шароити бисёр мураккаби ҷаҳони муосир ниҳоят зарур ва муҳим мебошад.

Воқеан, дар ҷашни Сада ба намоиш гузоштани шириниҳо ва хушкмеваҳои маҳаллии аз ҷиҳати экологӣ тоза боиси ҷалби меҳмонону сайёҳон ва дар баробари ин, воситаи таблиғи заҳмати деҳқониву боғдорон ва ҳунармандон мегардад.

Дар Паёми Роҳбари давлат ҷиҳати таъмин намудани рушди минбаъдаи соҳаҳои гуногуни иқтисоди кишвар солҳои 2022 – 2026 «Солҳои рушди саноат» эълон гардиданд.

Дар доираи ин панҷсола рушди соҳаи агросаноатӣ ва саноати хӯрокворӣ, махсусан, бунёди қорҳои саноатӣ барои қоркарди меваҳои сабзавот ва содироти он ҳамчун бахши муҳими саноати мамлакат яке аз ҳадафҳои асосии мо ба шумор меравад.

Ҳамчунин, хотиррасон менамоям, ки ободу сарсабз гардонидани табиати кишвар, гулгашту кӯчаҳо, тозаву озода кардани хонаву қашона ва маҳалли зист аз ҷумлаи суннатҳои ҷашни Сада ба ҳисоб мераванд.

Бо итминон иброз медорам, ки мардуми шарафманди тоҷик ин оинҳои некро ҳамчун мероси қорҳои миллӣ идома ва густариш мебахшанд.

Бори дигар ҷашни бостонии Садаро ба ҳамватанони азиз ва хурду бузурги Тоҷикистони маҳбубамон самимона табрик гуфта, ба ҳонадони ҳар яки онҳо бахту саодат, баракату фаровонӣ ва шодиву нишот орзу менамоям.

Ҷашни Сада муборак бошад, ҳамватанони азиз!

ДАР ИН ШУМОРА: •

Ғолиби озмун аз
Боми Ҷаҳон

саҳ. 2

Интернет - бузургтарин
пойгоҳи иттилоотӣ

саҳ. 4

ТАРТИБИ

мукофотонидани Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон дар соҳаи маориф

саҳ. 5

Озмун масъулияти баланд
тақозо дорад

саҳ. 6

Ватанро ба қон ҳифз бояд намуд

саҳ. 7

ФАРМОИШИ

вазирӣ маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
Оид ба анҷоми соли таҳсилоти 2021-2022, аттестатсияи аз синф
ба синф гузаронидан ва хатм дар муассисаҳои таҳсилоти
умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон

саҳ. 8-9

Истифодаи васоити аёнӣ
дар таълим

саҳ. 10

Таърих арсаи ҷасорату
мардонагист

саҳ. 13

Ҳазинадори илм

саҳ. 14

► ОЗМУН

Хафтаи гузашта даври ҷумҳуриявии озмуни «Омӯзгори соли Тоҷикистон - 2021» баргузор гардид. Иҷроӣ шартҳои озмун аз ҷониби довталабон дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65-и ноҳияи Шохмансур сурат гирифт. Шартҳои аввали озмун муаррифии таҷрибаи корӣ дар доираи 20 дақиқа маҳсуб меёфт.

Нахуст омӯзгори физикаи литсейи тамоилии техникий «Афлотун» - и ноҳияи Данғара Шавкат Тағоев дар бораи фаъолияти омӯзгории худ ва таҷрибаи навоҷарихо, инчунин, дастовардҳои педагогияш маълумот дод. Довталаб бо истифода аз навор зикр кард, ки мақсад ё усули педагогии ӯ дар раванди баргузори машғулиятҳо, тарбияи шогирдон ҳамчун шахсият ба шуморафта, ба мустақилияти эҷодии хонандагон диққати бештар зоҳир менамояд. Собикан кории 20-сола дошта, фаъолияти омӯзгории худро дар шаҳри Леваканд оғоз карда, шуруъ аз соли 2018 дар литсейи тамоилии техникий «Афлотун» ба хонандагон аз фанни физика дарс меғӯяд. Ба худомӯзӣ машғул буда, таҷрибаи андухтаҳои дар шакли мақолаҳои методӣ дар маҷаллаҳои «Масъалаҳои маорифи Тоҷикистон», «Мактаб» (нашрияи вилоятӣ) ва нашрияи «Омӯзгор» ҷой гардидаанд. Шогирдонаш пайваста дар озмуноҳои сатҳи вилоятию ҷумҳуриявӣ ширкат намуда, соҳиби ҷойҳои намоён мегарданд. Довталаби дигар, омӯзгори географияи литсейи №3 барои хонандагон болаёқати шаҳри Душанбе Моҳира Мӯсоева гуфт, хатмкардаи ДДОТ ба номи С.Айнӣ буда, дар озмуноҳои зиёди шаҳрию ҷумҳуриявӣ, аз ҷумла, «Синфи бехтарин», «Мақолаи бехтарин», (доир ба экология) ғайра иштирок карда, маводу мақолаҳои дар маҷаллаҳои ҷумҳуриявии «Маорифи Тоҷикистон», «Маърифати омӯзгор» ва ҳафтаномаи «Омӯзгор» ба таърифи расидаанд. Ӯ қайд кард, ки дар машғулиятҳои аз усулу шеваҳои «Синквей», «Бовар мекунам – бовар намекунам», «Ҳа-не», навиштани эссе, усули «Чамбаст бо як ҷумла» (хонандагони хулосаи андешаашонро доир ба ин ё он мавзӯи дарсӣ бо як ҷумла, ба таври кӯтоҳ баён мекунад), «Харитаи баромад», «Пурсиши занҷири бетаваққуф», «Пурсиш бо шакли мудаввар» (аз сӯхтон ба ҷавоб), «Пурсиши кӯтоҳ» (Билтс - пурсиш) эҷодкорона истифода мекунад.

Довталаб, омӯзгори математикаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №7-и шаҳри Хоруғ Хушбахт Азизбеков пас аз хатми ДДХ ба номи М.Назаршоев (2016) дар муассисаи номбурда ба сифати омӯзгори математика ба кор оғоз кардааст. Довталаб меғӯяд, ки дар машғулиятҳо ба гунаи мунтазам аз усули муносибати босалоҳият ба таълим, корҳои гурӯҳӣ, саволу супоришҳои тестӣ ва ғайра истифода мебарад. Натиҷаи маҳорату малакаи педагогии ӯ ин аст, ки шогирдонаш дар олимпиадаҳои фаннӣ иштирок намуда, дар сатҳи ноҳиявӣ, вилоятӣ ва байналмилалӣ ҷойҳои гардидаанд.

Барои ман боиси ифтихор

Ғолиби озмун аз Боми Ҷаҳон

(Гузориш аз даври ниҳони озмуни ҷумҳуриявии «Омӯзгори соли Тоҷикистон - 2021»)

ру сарбаландист, ки шогирдам аз математикаи менталӣ дар Гурҷистон дар байни довталабони бешумор ғолиб ва барандаи Шохҷоиза шуд, - гуфт Х.Азизбеков ва илова кард, ки шогирдони ӯ баъди хатми мактаб ба Донишгоҳи Осиёи Марказӣ дохил шуда, таҳсил мекунад. Соли гузашта аз 51 нафар хатмкунандаи таълимгоҳ 50 нафар ба донишдаву донишгоҳҳои кишвар шомил гардидаанд, ки аз байни онҳо 7 нафар ба факултети математика дохил шуданд.

Омӯзгори физикаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №10-и ноҳияи Б.Ғафуров Наима Зоҳидова зикр кард, ки зимни баргузори машғулиятҳои аз усулҳои интерактивӣ, бозҳои шавқовари дидактикӣ, методҳои фаъоли таълими ва ғайра истифода намуда, дарсҳои намунавӣ мегузаронад. Таҷрибаи пешқадами омӯзгор дар ноҳия ва сатҳи вилоят ба таври васеъ тарғибу муаррифӣ гардида, вай дар Маркази дарёфт ва рушди истеъдодҳои ноҳия роҳбари гурӯҳи физикаро ба уҳда дорад.

Омӯзгори синфҳои ибтидоии МТМУ №8-и шаҳри Роғун Сунбула Юсупова иброз дошт, ки хангоми баргузори намунаи машғулиятҳо аз рӯи принсипҳои бозғидол будан, ба таъҷуб овардан, бозғимод будан, ба комёбӣ хатман ноил шудан ва амсоли инҳо амал мекунад. Чанд навиштаи методияш дар нашрияи «Омӯзгор» ба таърифи расидааст. Довталаб гуфт, мақсад дорад, барои минбаъд ҳуҷҷатҳои ба аспирантура супорида, ба паҳуши илмӣ дар соҳаи педагогика машғул гардад.

Ҳамин тавр, довталабон ба иҷроӣ шартҳои дувуми озмун – баргузори намунаи маҷлиси падару модарон пардохтанд. Довталабон Х.Азизбеков дар мавзӯи «Таъсири бегонапарастӣ ба сару либоси хонандагон», М.Мӯсоева – «Накши падару модар дар интиҳоби бошӯронаи касб», С.Юсупова – «Пешгирии хонандагон аз шомил шудан ба ҳизбу ҳаракатҳои террористӣ» ҷаласаҳои хотирмон гузаронданд. Ба мушоҳида мерасид, ки ханӯз довталабон худро ҳамчун роҳбари синф оғоз хис намекунаанд, доираи вусъати фаҳмишу дарки масъала талаб мекард, ки довталаб ба шунавандагон моҳияти тарбиявии мавзӯи баррасишавандаро тавзеҳ дода тавонад, ҳамчунин, омилҳои, чун маҳорати эҷодӣ, эҳтироми яқдигар ва таҳаммулпазирӣ, шундан ва дарк кардани мавқеи падару модарон оид ба мавзӯи ва ҷалб намудани онҳо ба бахсу хулосабарорӣ муҳим доништа мешуд.

Шартҳои сеюм ва муҳими озмун – гузарондани машғулияти таълими аз рӯи ихтисос ба ҳисоб мерафт. Довталаб аз шаҳри Хоруғ Хушбахт Азизбеков машғулияти худро аз фанни математика дар синфи 9 аз пурсиши вазифаи хонагӣ оғоз намуд. Вай дафтарҳои хонандагонро санҷида, бо ҳалли муодилаҳо шинос гардид. Ҳамчунин, ба гурӯҳи хонандагон варақчаҳои супоришӣ тақсим кард. Хонандагон ба суолҳои посухҳои мукаммул саҳеҳ ва му-

шаххас доданд. Довталаб қўшиш мекард, ки ҳамаи хонандагон барои посух гуфтан ба суолҳо ҷаҳду талош варзанд. Ба ҳарфи шогирдон бо таҳаммулу бодикқат гўш фаро меод, онҳо дар навбати худ

фикрашонро озодона баён менамуданд.

Шартҳои чорум ва панҷуми озмун таҳлили дарс (дар ҳаҷми 10 дақиқа) ва баргузори намунаи соати тарбиявӣ ба шумор мерафт. Дар иҷроӣ шартҳои чорум довталабон алоқадри таҷрибаи педагогӣ ва фаҳмиши худ дарси яқдигарро таҳлил намуданд, ҷаҳдҳои мусбат ва норасоҳои машғулиятҳоро ошкор ва бармало сохтанд. Аз хусуси истифодаи васоити аёни, технологияи инноватсионӣ, усулу методҳои навини муосир ва дигар паҳлуҳои маҳорату малакаи ҳамдигарӣ дар роҳандозии машғулиятҳои таълими андешаҳои онҳо баён намуданд. Таҳлили довталабон С.Юсупова, М.Мӯсоева, Х.Азизбеков то андозае ҷанбаи методии дидактикӣ дошта, бо мушоҳидаҳои фардӣ онҳо тавонад буд. Шартҳои дигари озмун ҷавоб додан ба дах савол дар доираи ихтисос ва асноди меъёрӣ - ҳуқуқии соҳаи маориф буд. Саволҳо (бори нахуст) оғоз ва вобаста ба диду фаҳмиши довталабон таҳия гардида буд. Албатта, посухҳо муҳталиф, гоҳҳо пурраву мушаххас, гоҳе муҳмалу муғлак ва баъзан кўтоҳу ихчам ва пурмағз буданд. Ба мушоҳидаи мо, посухҳо аз он шаҳодат меоданд, ки довталабон дарку фаҳмиш, дониши ҳуби педагогӣ ихтисосӣ ва дар бораи усулу низомии соҳа тасаввуроту андӯхтаҳои кофӣ доранд.

Дар шартҳои охири озмун – кор бо компютер иштирокдорони озмун ба таҳияи муаррифии дарс (презентатсия), сохтани тест, истифода аз маводи шабакаи интернет ва гузаронидани дарс бо истифода аз технологияи муосир (видеопроектор, тахтаи электронӣ) то ҷое муваффақ шуданд, аммо дар умум, ба андешаи доварон, кор бо компютер ва маҳорату қобилияти истифодаи он аз ҷониби довталабон ба дараҷаи зарурӣ сурат нагирифт, ки ин, ҳароина, боиси таҳлили ҷиддӣ дар оянда ҳоҳад буд. **Ба андешаи раиси Ҳайати доварони озмун, номзоди илмҳои филология, Шермуҳаммад Ёрмуҳаммадзода**, дар умум, панҷ нафар довталаб вақеан соҳибаёқату дорои малакаи маҳорати ҳуби омӯзгорӣ буданд ва ба иҷроӣ шартҳои озмун омодагии ҷиддӣ дидаанд. Дар раванди иҷроӣ шартҳои озмун камбудии норасоӣҳо аз ҷониби до-

вталабон ба мушоҳида расиданд, ки хотиррасон кардани он ҳама аз ғоидаи ҳолӣ нест. Аз ҷумла, бо лаҳҷаи сухан рондани иштирокдорони озмун, содаву бурро ва раван набудани нутқи довталаб,

муносибату муоширати омӯзгор бо хонандагон, маҳорати эҷодӣ дар дарс, ҳавасманд гардондани хонанда ба дарс ва омӯзиш истифодаи метод ва усулҳои фаъоли таълим вобаста ба мавзӯи мундариҷаи дарс, мушоҳидаҳои ва натиҷагирӣ аз мавзӯи нав ва амсоли инҳо аз ин қабил норасоӣҳо ҳисоб меёбанд. Дарси иштирокдори озмун Хушбахт Азизбеков дорои хусусиятҳои ба худ хос буд. Пеш аз ҳама, довталаб тавонист, таваҷҷуҳи тамоми хонандагони синфиро ба дарс ҷалб намоад. Муносибату муоширати омӯзгор бо хонандагон дар сатҳи баланд сурат гирифта, ба андешаву мулоҳиза ва ҷавобҳои хонандагон баҳои арзанда меод. Новобаста аз он ки посухҳои хонандагон дуруст аст ё не, довталаб онро қабул мекард. (Дағал набуд, ба иззати нафси нафаре намерасид). Мушоҳидаи дигар: хангоми пурсиши вазифаи хонагӣ, баъди мавзӯи нав ва ҷамъбасту хулосабарорӣ фаъолияти яқдигар омӯзгори хонандагон ба назар мерасид. Ва воқеан, довталаб дар дарс нақши раҳнаморо иҷро мекард. Дар дарс ягон хонанда дақиқае берун аз раванди он қарор надошт, ҳама баробар фаъол буданд. Онҳо тавассути корҳои гурӯҳӣ, саволномаҳо, ҳалли масъалаҳо дар тахтаи синф, супоришҳои тестӣ ба дарс ҷалб карда мешуданд. Дар маҷмӯъ, ба назари мо, ҳар як довталаб дар вақти гузаронидани дарс як навигарӣ дошт. Аз ҷумла, омӯзгор аз шаҳри Душанбе М.Мӯсоева аз тахтаи электронӣ хеле ҳуб ва ҳадафмандона истифода кард. Довталаб машғулиятро оромонау батамкин ва бозғимоду боварӣ ба худ мегузаронд ва ин бозғимод он аст, ки омӯзгор дорои донишу маҳорати касбии педагогӣ мебошад. Н.Зоидова, аз ноҳияи Б.Ғафуров ҳоло омӯзгори ҷавон аст, бовар ҳаст, ки оянда маҳорати педагогии худро рушду тақомул мебахшад. Дар раванди дарс камтаҷрибагии довталаб эҳсос мешуд. Довталаб аз шаҳри Роғун С.Юсупова ба ҷавонии худ нигоҳ накарда (вай дар яке аз деҳаҳои дурдасттарин ба пешаи омӯзгорӣ машғул аст), донишу маҳорати баланди касбӣ нишон дод. Машғулияти довталаб Ш.Тағоев аз ноҳияи Данғара аз нигоҳи методикаи таълим ва дигар ҷанбаҳои дидактикӣ

талаботи педагогикаи муосир нисбатан заифтар ба мушоҳида расид. Таҳлили натиҷагирӣ аз ҳолҳои ба даст овардаи довталабон нишон медиҳад, ки тафовут дар байни ҳолҳои онҳо ҷандон зиёд набуд. Дар зимн, ҷанд андешаи пешниҳоди худро доир ба бехтару пурсамартар гардидани озмун барои минбаъд баён карданӣ. Ба гумони мо, ба озмуни «Омӯзгори соли Тоҷикистон» ба таври пухтаву тўлонӣ (дар давоми якҷанд сол) тайёрӣ бояд дид. Баъзе камбудӣҳо, ки дар рафти озмун мушоҳида гардид, аз он далолат мекунад, ки довталабон то ҷое саросема ва шитобзода ба озмун ҳозир шудаанд. Дар ин бобат, масъулону мутасаддиҳои раёсату шӯъбаҳои маориф бояд ба озмун ҷиддӣ муносибат намуна, омӯзгоронро ба ин ҷорабиниҳои сатҳи ҷумҳуриявӣ ҳамагирона омода кунанд. Ба андешаи мо, ҳуб мешуд, ки раванди баргузори озмун (иҷроӣ шартҳои он) тавассути шабакаи телевизионии «Бахористон» сабт ва ба таври пурра намоиш дода шавад, ки ин аз як тараф, ба шаффофияти озмун мусоидат мекунад, аз тарафи дигар, омӯзгорони ҷумҳурий аз машғулиятҳои ҳамкасбони худ, ки намунаи ҳисоб меёбад, бештар меомӯзанд ва ҳавасманд мешаванд.

Ҳамин тариқ, озмун дар маҷлисиҳои Вазорати маориф ва илми ҷумҳурий ҷамъбасти гардид. Муовини аввали вазирӣ маориф ва илми кишвар Муҳаммадҷовуд Саломӣ зикр намуд, ки ҳайати доварон тўли се рӯз заҳмат кашида, маҳорату малакаи ва ёққати довталабонро натиҷагирӣ ва баҳогузори намуданд. Мавсуф изҳор дошт, ки истифода аз усулҳои нави таълими, технологияи инноватсионӣ ва таҷрибаи пешқадами педагогӣ имкон медиҳад, ки омӯзгорони соҳибистеъдод, ки дорои маҳорату касбияти баланд мебошанд, дарёфт ва муаррифӣ шаванд. Муовини вазирӣ маориф ва илм Г.Ғаниева ғолибони озмунро муаррифӣ намуд. Омӯзгори математикаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №7-и шаҳри Хоруғ Хушбахт Азизбеков бо гирифтани 187,9 ҳол соҳиби ҷойи аввал, довталаб аз литсейи №3 барои хонандагони болаёқати шаҳри Душанбе Моҳира Мӯсоева бо дарёфти 185,1 ҳол соҳиби ҷойи дувум ва омӯзгори синфҳои ибтидоии МТМУ №8-и шаҳри Роғун Сунбула Юсупова бо соҳиб шудан ба 185 ҳол сазовори ҷойи сеюм гардидаанд. Ба ғолиби озмун аз шаҳри Хоруғ Х.Азизбеков дар вазияти тантанавӣ сертификат ва дипломи тасдиқкунандаи ғолиби озмун, тухфаи мукарраргардида ва мукофоти пулӣ супурда шуд. Ҳамчунин, аз ҷониби раиси Иттифоқи касабҳои ҷумҳуриявии кормандони соҳаи маориф З.Нозакзода ғолиб ба Ифтихорномаи таъкилот ва мукофоти пулӣ сарфароз гардонид шуд. Ҳамаи иштирокдорони озмун бо нишони Аълочии маориф ва илми Тоҷикистон, ифтихорномаҳои Вазорати маориф ва илм ва Иттифоқи касабҳои ҷумҳуриявии кормандони соҳаи маориф, инчунин, тухфаҳои хотиравӣ қадрдонӣ шуданд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

Дар Академияи идоракунии давлатӣ магистратураи «Мақтаби давлатдорӣ Эмомалӣ Раҳмон» ифтитоҳ гардид.

► НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Марҳилаи пурсамар

Зимни нишастӣ матбуотӣ дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ректори муассиса, доктори илми иқтисодӣ, профессор Қобилҷон Хушвахтзода оид ба фаъолияти серпахлуи донишгоҳ ба рӯзманигорон иттилоӣ муфассал дод. Қайд гардид, ки тайи соли 2021 дар донишгоҳ пешравиҳои зиёде ба амал омад. Маҳз фаъолияти муназзами сохторҳои алоҳидаи донишгоҳ буд, ки тамоми маълумоти

донишҷӯёни литсейи донишқада дар чорабиниҳои гуногуни сатҳи давлатӣ, аз ҷумла, дар озмунҳои «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм – фурӯғи маърифат», «Тоҷикистон – Ватани азизи ман», Ҷоми Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, олимпиадаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва дигар сабақҳои иштироки фаёлона доштанд.

Соли 2021 дар ДМТ «Соли рушди сифати таҳсилот» эълон гардида

зарурӣ саривақт ва бо масъулияти том таҳия, коркард ва ҷамъбасти гардида, ба экспертиҳои байналмилалӣ Агентии аккредитатсионии ЕККА манзур карда шуд. Дар натиҷа ин агентӣ донишгоҳро мувофиқ ба талабот ва стандартҳои таҳсилоти аврупоӣ эътироф намуда, бо сертификати мувофиқат сарфароз гардонид. Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аввалин муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҷумҳурӣ махсус меёбад, ки пурра аз аккредитатсияи институтсионалии аврупоӣ гузашта, мақоми худро дар арсаи ҷаҳонӣ боз ҳам мустаҳкамтар намуд.

Лаҳзаи аз ҳама хотирмони соли сипаригардида ташрифи Пешвои миллат ба донишгоҳ ҷиҳати ифтихои бинои таълимии факултетҳои иқтисодӣ ва хобгоҳи донишҷӯён, ҳамчунин, гузаштани санги асос барои сохтмони силсилаи дуҷуми бинои хобгоҳи 12- ошона дар мавзеи «Шаҳраки донишҷӯён» буд.

Чунонки ректор зикр намуд, устодону донишҷӯён, магистрон, кормандон,

буд. Ба ин хотир аз ҷониби шӯъбаи назорати сифати таҳсилот аз рӯйи чор номинатсия: «Факултети бехтарин», «Кафедраи бехтарин», «Омӯзгори бехтарин» ва «Донишҷӯи сол» озмун эълон гардид. Дар ҷамъбасти факултети ҳуқуқшиносӣ, кафедраи метрология ва климатология, профессори кафедраи матбуоти факултаи журналистика Мурод Муродӣ ва донишҷӯи курси чоруми ихтисоси ҳуқуқшиносӣ Шохруҳ Забиров (вобаста ба номинатсияҳо) ғолиб доништа шуданд.

Қ. Хушвахтзода, ҳамчунин, ба рӯзманигорон оид ба фаъолияти таълимию методӣ, илмӣ – татқиқотӣ, тақмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ назди ДМТ, Институти илмию таҳқиқотии ДМТ, фаъолияти тарбиявӣ, молиявӣ иқтисодӣ, робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳ ва ғайра маълумоти муфассал дод.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Мушкилиҳо бартарафшавандаанд

Масъалаи инчоран ба фурӯш мондани либосҳои мактабӣ дар муассисаҳои таълимию зимни нишастӣ матбуотӣ Раёсати маорифи вилояти Хатлон мавриди таваҷҷуҳи намоёндогони расонаҳои хабарӣ қарор дошт. Дар посух ба ин суол сардори раёсати мазкур Ашӯралӣ Олимӣ изҳори бехабарӣ намуд. Мавсуф гуфт, ки тибқи талаботи тартибот хариду фурӯши либоси ягонаи тавсиявии мактабӣ танҳо ба воситаи падару модарон сурат мегирад. Муассисаи таълимию дар баргузори намоиш-фурӯши либосҳои мактабӣ мусоидат мекунад. Ассотсиатсияи падару модарон худ ихтиёрдоранд, ки аз либоси мактабии ширкат ё коргоҳҳои тавсияшуда харидорӣ намоёнд. Қасе онҳоро маҷбур нахоҳад кард ва намегузorem, ки муаллим таълиму тарбияро як сӯ гузошта, ба фурӯши либосҳои мактабӣ машғул шавад. Ба суоле вобаста ба вазъи муассисаҳои таълимию садамавии вилоят муовини сардори раёсати маорифи вилоят Сайфулло Лутфуллоев ҷавоб дод. Ӯ гуфт, ки тибқи таҳлилҳои мо дар 25 шаҳру навоҳӣ шумораи бинои муассисаҳои таълимию садамавӣ 314 ададро ташкил медед, ки дар асоси як қатор тадбириандешӣ ин шумора ба 205 адад расонида шуд. Барои ҳалли ин мушкилӣ тибқи нақшагузорӣ ва лоиҳаҳо давоми соли 2022 бо маблағгузори Бонки исломии рушд сохтмони 75 муассисаи таълимию ба нақша гирифта шудааст, ки дар 13 адади онҳо қорҳои сохтмонӣ оғоз ёфтанд.

Масъалаи дигари мавриди нигаронӣ тарки пешаи омӯзгорӣ намудани мутахассисони соҳаи маорифи вилояти Хатлон мебошад. А. Олимӣ бо тасдиқи ин маълумот афзуд, ки ба ҳолати имрӯз беш аз 2000 нафар омӯзгор бо сабаби муҳожирати меҳнатӣ тарки омӯзгорӣ кардаанд. Агарчи ба ҷойи ин омӯзгорон кадрҳои ҷавон ҷалб карда мешаванд, вале ҳамоно таъсири манфии рафтани мутахассисони баландихтисоси соҳа боқӣ мемонад.

Дар нишаст, инчунин, ба масъалаи норасоии китобҳои дарсӣ таваҷҷуҳ шуд. Дар посух қайд гардид, ки ба ҳолати имрӯза муассисаҳои таълимию вилоят ба беш аз 500 ҳазор нуса китоб эҳтиёҷдоранд.

С.АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»

Дар нишастҳои матбуотии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни ҷамъаи нисбат ба ҳамин гуна нишастҳо дар мактабҳои олии дигари кишвар теъдоди бештари рӯзманигорон гирд меоянд, ки инро, ба ғумони ғолиб, ду сабаб аст: якум, дар ҷумҳурии мо таваҷҷуҳ ба соҳаи маориф ҷамъора меафзояд ва ин соҳа имтиёзманд эълон шуда, дуюм, солҳои охир нағзониву комёбиҳо дар ин нахустмактаби олии мамлакат бештар ба назар мерасанд.

Ректори донишгоҳ, профессор Нуъмонҷон Ғаффорӣ низ ба аҳли қалам эҳтироми зиёд дорад ва иброн менамояд, ки ҷамъаи ба андешаву мулоҳиза, пешниҳоду бардоштҳои рӯзманигорон ниёзманд асту ҳама эроду танқиди онҳоро перомунӣ фаъолияти донишгоҳ бо мамнунӣ мепазирад ва бо дастгирии ҳамкорон аз пайи ислоҳи қор мешавад. Дар нишастӣ матбуотии нағзатӣ, ки дар оғози ҳафтаи равон дар донишгоҳи мазкур баргузор гашт, зимни

«Тоҷикон»-и Б. Ғафуров дар шинохти асолати миллии ширкат варзида, барандаи Шохҷоиза шуд. Донишҷӯи факултети математика Шабоҳанги Абдусаттор дар даври ҷумҳуриявии озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» ҷои сеюмро ишғол намуд. Дар сабақати «Ҷоми Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон» донишҷӯёни донишгоҳ сазовори ҳашт ҷои ифтихорӣ гаштанд ва дар ҷамъбасти ин сабақати бонфуз миёни беш аз 35 мактаби олии мамлакат ДДОТ

Фаъолияти донишгоҳ вусъат меёбад

сухани ифтихоӣ ректор Н.Ғаффорӣ нахуст ба кулли рӯзманигорон барои ҳамкориҳои бавусъаташон бо аҳли донишгоҳ ва инъикоси нағзониҳои ин боргоҳи маърифат дар воситаҳои ахбори омма арзи сипос кард ва таманнои онро намуд, ки ин ҳамкорӣ минбаъд низ тақвият биёбад. Дар идомаи суҳанронияш ректори донишгоҳ аз муҳимтарин руҳдодҳо дар фаъолияти таълимию дар дарозии шаш моҳи охири соли 2021 ёдовар шуда, зимнан иброн дошт, ки таҷлили 90-солагии донишгоҳ дар ин давра мондагортарин ҳодиса буд. Ба ифтихори ин фарҳундаҷашн сисилаи маҳфилу семинару ҷамъишҳо баргузор шуданд. Дар ҷаласаи тантанавии меҳварӣ меҳмонон аз тамоми ҷумҳурӣ ва хориҷ аз он, олимону устодон, сисатмадорон ва аҳли эҷод ширкат варзиданд. Бахшида ба ин солгарди шукӯҳманди донишгоҳ, ҳамчунин, беш аз 20 китоби илмию методӣ, таърихӣ бадеӣ ва публитсистӣ ба нашр расид, ки дар ин миёни китоби бузурги «Донишномаи донишгоҳ» мавқеи хоса дорад. Ректори донишгоҳ бо қаноатмандӣ изҳор дошт, ки солҳои охир сатҳи сифати таълиму тарбия хеле боло рафтааст ва донишҷӯён дар як қатор озмуну олимпиадаҳо ба комёбиҳои назаррас ноил гардиданд. Чунончи, донишҷӯи соли сеюми факултети таърих Дилшод Ниёзов дар озмуни ҷумҳуриявии «Нақши китоби

ба номи С.Айни сазовори ҷои дуюм гардид.

Нағзониҳои ҷиддӣ манфиатбори дигар дар донишгоҳ дар доираи тадбирҳо бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди ҷанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» оғози фаъолият намудани Институти илмию тадқиқотӣ илмҳои табиӣ – риёзӣ ва тақмили методикаи таълимию онҳо ба шумор меравад. Дар давоми нимсолаи аввали соли таҳили равон вобаста ба масоили тақмили сифати таълиму тарбия, густариши доираи фаъолияти устодон, бештар муҷаххаз намудани дарсгоҳу лабораторияҳо, таҳкими робитаҳои байналмилалӣ, ғанисозии ҳазинаи китобҳо, нашри дастуру рисола ва рӯзномаву маҷаллаҳо, таъсиси кафедраҳои нағз... донишгоҳ ба дастовардҳои шоиста сазовор гардид.

Зимни нишастӣ матбуотӣ ректори донишгоҳ ва ҷанде ба ашҳоси масъул ба суолҳои зиёди рӯзманигорон бо истифода аз далелу арқоми фаровон посух гуфтанд. Рӯзманигорон бештар ба масоили марбут ба сифати таҳсилот, самарани таҳсилоти фосилавӣ, вазъи иҷтимоию маишии донишҷӯёни хориҷӣ, фаъолияти парки технологияӣ, пардохти маблағ барои таҳсил, ширкати устодону донишҷӯён дар озмунҳо ва қорҳои ҷамъиатӣ, ҷопи китобҳои илмию таълимию... таваҷҷуҳ зоҳир намуданд.

М.АБДУРАУФ,
«Омӯзгор»

Дар ДТТ ба номи академик М. Осимӣ озмоишгоҳи лоиҳакашӣ-истеҳсолӣ таъсис ёфт.

► ДИДГОҲ

Интернет яке аз бузургтарин шабакаҳоест, ки мардум бо ҳамдигар тавассути он муошират мекунад. Он як системаи глобалии шабакаҳои компютери ба ҳам пайваштшуда ба шумор рафта, барои муошират бо ҳамдигар мавриди истифода қарор мегирад. Усулҳои дастрасии он низ бо мурури замон тағйир ёфта, аз телефон ё рақами телефон маншаъ гирифта, тадриҷан ба фарохмачро иваз гардида, минбаъд ба дастрасии бесим ва сипас, ба технологияи мобилӣ табдил ёфтаанд. Бо афзоиш ва рушди дастрасии интернет истифода ба маъруфияти он низ меафзояд. Ба шарофати дастрасии осону баландсуръат ва хидматрасониҳои гуногун интернет ба талаботи рӯзмарра табдил ёфтааст.

Мо ҳама бо сабабҳои зиёд аз интернет вобастаем. Аз дастрасӣ ба вебсайтҳои хабарӣ то навсозии худ дар бораи воқеаҳои ҷорӣ ва иртибот бо ҷаҳон, мо ба он така мекунем. Новобаста аз он ки истифодаи як шабакаи иҷтимоӣ ё мубодилаи рӯйдодҳои атрофи мо ё истифодаи баъзе барномаҳо барои пайваштшавӣ бо наздикони худ, инчунин, дастрасӣ ба маълумот ё фароғати худ метавон таъкид сохт, ки интернет интиҳоби аввалини мост. Мо ин технологияро барои фармоиш додани хӯрок, харидани либос, хондани китобҳо ва бозиҳои онлайнӣ истифода мебарем. Ба туфайли интернет, бо як клик, мо метавонем, ба ҳамаи он чизе, ки майл дорем, аз масъалаҳои молиявӣ то нигоҳубини тиббӣ дастрас кунем. Ин технология, бешубҳа, ба ҷомеа таъсири мусбат расонидааст.

Интернетро метавон ҳамчун воситаи дастрасӣ, ирсол ва қабули иттилоот ва инчунин, анҷом додани корҳои зиёде арзёбӣ кард. Ин технология як анбори иттилоот ва шояд бузургтарин пойгоҳи иттилоотист, ки ба осонӣ барои ҳама дар ҷаҳон дастрас аст.

Интернет баъзе воситаҳои муассиртарини муоширатро пешкаш мекунад. Почтаи электронӣ ва паёмнависиҳои фаврӣ муоширати онлайнро имконпазир месозад. Шабакаҳои иҷтимоӣ, вебсайтҳои блогнависӣ ва форумҳои чат бехтарин ҷой барои изхори назар мебошанд. Бисёр одамон аз қисматҳои гуногуни ҷаҳон метавонанд, тавассути интернет якҷо кору фаъолият намоянд. Онҳо метавонанд дар интернет андешаҳо ва иттилооти худро мубодила карда, бо ҳамдигар ҳамкорӣ кунанд. Мутахассисоне, ки дар минтақаҳои дурдаст кор мекунад, метавонанд, аз дастовардҳои худ ба шарофати интернет додугирифт намоянд. Ин технологияи навин ҷаҳонро ба ҳам наздик карда, ҷойҳои дурдастро дастрас намудааст.

Он чи, ки замони ҳозираро аз гузаштаи башарият тафовут меғузорад, технология ва таъбули иттилоотро дар бар мегирад, ки рушди он ба интернет вобастааст. Дар ҷаҳони имрӯза, ки технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ дар ҳаёти инсон мавқеи хоса пайдо кардаанд, нақши шабакаҳои интернетӣ дар интиқол ва таъбули ҳаҷми бузурги итти-

лоот хеле равшантар шудааст. Оқибатҳои мусбат ва манфии ҷаҳони виртуалӣ ҳамчун падидаи нав дар ҷомеаҳои башарӣ,

мисли дигар технологияҳо гузариш меёбанд. Ҳамарӯза нақши мусбати интернет дар рушди иқтисоди башар ва нақши манфии он дар барқарор кардани муносибатҳои нодурусти иҷтимоӣ, рабобити инсонӣ ва фарҳангӣ тавассути васоити ахбори омма (ВАО) ва бо мақсади бехтар намудани таъсири мусбат ва коҳиш додани таъсир ва паёмдҳои манфӣ дар интернет эродҳо ва тақлифҳои зиёде пешниҳод карда мешаванд. Дар ҷаҳони имрӯза фарҳанги ВАО бо бартарии интернет ва расонаҳои мобилӣ фарогиртарин ва афзалиятноктарин фарҳанги таъсиргузор дар ҷомеа мебошад. Таваҷҷуҳи ин таъсир, бавижа, ба наврасон ва ҷавонон нигаронида шудааст. Яъне бахши қобили мулоҳизаи зиндагии наврасон ва ҷавонони имрӯзаро интернет ва телефонҳои мобилӣ ташкил медиҳад. Ҳарчанд ин рабобит метавонад боиси рушди маҳоратҳои гуногун шавад, аммо бар замми ин манфиатҳо, хатарҳои ниҳони он низ бояд дар маърази таваҷҷуҳ қарор гирад.

Вақте сухан дар бораи таъсири мусбати интернет ба паҳлуҳои муҳталифи ҷомеа меравад, дар навбати аввал, бахшҳои маориф, тандурустӣ ва молия ба назар мерасанд. Рушди интернет таҳсилоти онлайн ва омӯзиши фосилавино имконпазир сохт. Ин технологияи динамизмро дар усулҳои таълим ба вуҷуд оварда, инчунин, ба муаллимони барои фароҳам овардани муҳити мувофиқ барои таълими бехтар кумак кардааст. Ба шарофати интернет, дастрасии мутахассисони соҳаи тибро зудтар ва хулосаҳои коршиносии онҳоро дар шакли ҳисоботи тиббӣ осонтар кардан мумкин аст, ё сабтҳои беморон метавонанд дар ҷанд сония ба маконҳои дурдаст фиришода шаванд. Ба ҳамин монанд, бо ҷанд клик маслиҳати иқтисодӣ гирифтани мумкин аст ва ба туфайли

интернет коршиносони ин соҳаро метавон ҷустуҷӯ кард. Арзиштарин неъмате, ки интернет ба ҷомеа додааст, баланд бардоштани сатҳи оғаҳии аҳли ҷомеа мебошад. Дар робита ба мавҷудияти захираҳои зиёди интернетӣ, ки муҳтавои таълимӣ ва иттилоотиро пешкаш мекунад, як навъ оғаҳии омма дар байни ҷомеа афзоиш ёфтааст.

Аз ин рӯ, таваҷҷуҳ ба ҷаҳони маҷозӣ, бахусус, шабакаҳои иҷтимоӣ хеле муҳим аст, зеро ҳоло бахши бештари қорбарони интернетро наврасону ҷавонон ташкил медиҳанд ва ин кишри ҷомеа ба далели ҷолибияти ин шабакаҳо дар давоми рӯз вақти зиёд сарф мекунад ва ин мета-

мусоидат мекунад. Дар ин ҳолат дар ҷомеаҳои инсонӣ падидае бо номи ҳамдардӣ ташаккул меёбад.

4). Дониш ва азҳудкунии малакаҳои нав. Истифодаи интернет дар пажӯҳиш ва дарёфти малакаҳои зиндагӣ низ хеле муҳим аст. Мо барои дастрасӣ ба ҳама гуна маълумот ба интернет муроҷиат мекунем. Муҳити интернет ҷаҳони васеи иттилоотест, ки одамон метавонанд барои таҳқиқотҳои худ дар мавзӯҳои гуногун истифода баранд. Муоширати интернетӣ инчунин ба инкишоф ва таҳкими малакаҳои иҷтимоӣ мусоидат мекунад. Тибқи баъзе бозёфтҳо, одамон тавассути интернет бо фарҳангҳои гуногун ошно меша-

штани муносибатҳои иҷтимоӣ табдил ёфтанд. Миллионҳо нафар дар саросари ҷаҳон ҳамарӯза аз интернет истифода мебаранд ва яке аз истифодаҳои аслии интернет муошират бо дигарон аст. Шояд камбудии асосии муоширати интернетӣ дар он аст, ки муошират дар ҷаҳони маҷозӣ ба матн асос ёфтааст ва аз ин рӯ, аломатҳои биноӣ ва шунавоӣ дар муоширати рӯ ба рӯ ба ҳадди ақал кам карда мешаванд.

3). Порнография ва таҳрик. Яке аз паёмдҳои манфии интернет, паҳншавии аксу наворҳои ғайри ва игвоангезист. Дар ҳоли ҳозир интернет бо се хусусияти худ ба яке аз муҳимтарин манбаъҳои паҳнкунии порнография табдил ёфтааст, ки ин се хусусияти инҳоянд: 1) дастрасии осон ба он; 2) тавони пардохти арзиши он барои ҳар шахс; 3) ношинос мондани истифодабарандагонии он. Баъзе сайтҳои интернетӣ сахнаҳои ба таври бораҳна, ошкоро ва бадахлоқона намоиш медиҳанд. Дар гузашта мардум барои дастрасӣ ба маҷаллаҳои ғайришахсӣ аз алоқаи ҷинсӣ ба ҷойҳои муайян мерафтанд, аммо имрӯз бо пайдоиши интернет дастрасӣ ба ин маводҳо хеле осон шуда, шумораи ҷаҳонӣ ҳодисаҳо сол то сол меафзояд.

Интернет тавонист ба тарзи зиндагӣ андозаҳои нав ворид кунад. Ҳарчанд истифода аз он тавонист мушкилоти зиёдеро дар зиндагӣ ҳал кунад, аммо боиси мушкилоти зиёди насли башар шудааст. Албатта, таъсири технологияи интернетӣ дар ин самт мустақим нест ва бештар аз намууди истифода ва инчунин, ба тағйироти синну сол, ҷинс, таҳсилот ва ғайра вобаста аст. Бинобар ин, таъсири манфии интернетро ба ҳаёти инсон метавон ба ҷанбаҳои зерин мансуб донист:

- истифодаи бемақсад ва гайриилмӣ;
- дастрасӣ ба масъалаҳои ғайриахлоқӣ;
- набудани маҳдудияти истифода барои гурӯҳҳои гуногун;
- таъсири манфӣ ба этиқод ва ҳувиати фарҳангии ҷавонон;
- фош кардани сирри шахсӣ;
- коҳиши фаъолияти рӯзмарра;
- нобоварии волидайн ба фарзандони худ;
- коҳиши муоширати рӯ ба рӯ;
- мушкилоти инфиродӣ;
- таъсири ҷисмонӣ
- мушкилоти биноӣ;
- ҷароҳатҳои системаи скелетӣ;
- фарбеҳӣ;
- таъсири психологӣ;
- изтироб ва афсурдаҳои
- вобастагии интернетӣ ва ғайра.

Имрӯз интернет ба як ҷузъи ҳаёти одамон табдил ёфтааст. Албатта, ин технология камбудҳои низ дорад, аммо агар аз он оқилона истифода шавад, таъсири мусбати он паҳлуҳои манфиро бартараф мекунад, ки дар натиҷа фарҳанги истифодаи дурусти интернет дар ҷомеа гузариш ёфта, аз зарару хатарҳои манфии он пешгирӣ мешавад.

Наҷмиддин СОЛИҲОВ,
устоди ДМТ

вонад боиси мушкилоти гуногун ва ҳисороти равонӣ, маънавий ва тарбиявии онҳо шавад. Аз ин рӯ, барои кам кардани оқибатҳои манфӣ ва истифодаи дурусту созанда аз имкониятҳои интернет ҷанбаҳои мусбату манфии интернетро омӯхт. Чӣхати мусбат он аст, ки интернет як ҷузъи ҷудонашавандаи пажӯҳишгоҳҳои иҷтимоӣ, сиёсӣ, таълимӣ, иқтисодӣ ва оилавӣ мебошад. Функсияҳои мусбати интернетро метавон ба ҷанд меҳвар тақсим кард:

1). Рушди иқтисодӣ. Интернет ҳазорҳо қорбарони соҳаи ВАО ва ба таври ғайримустақим миллионҳо ойилаи дигарро бо қор таъмин кардааст, то тавассути фаъолиятҳои марбут ба интернет зиндагӣ кунанд.

2) Рушди фарҳангӣ. Ҳар қадар гардиши иттилоот дар ҷомеа бештар шавад, ҷомеа ҳамон қадар фаъолтар мешавад ва раванди эҷодкорӣ ҳамон қадар зиёд мешавад. Интернет бо нақши ҳосааш дар интиқол ва интишори фарҳангҳо метавонад боиси афзоиш ва тарғиби фарҳанги бештар дар ҷомеа гардад.

3) Интеграцияи иҷтимоӣ. Аз дидгоҳи равоншиносии иҷтимоӣ, интернет барои фароҳам овардани ҷаҳони солими муколамаи тамаддунҳо, ба роҳ мондани рабобити байни кишварҳо ва дар натиҷа паст шудани шиддати фарҳангӣ ва ҳамгирии иҷтимоӣ

ванд ва малакаҳои иҷтимоиро меомӯзанд.

1). Интернет ва бартарияти фарҳангӣ. Дар психологияи интернет ва махсусан, баррасии вазифаҳои манфии он муҳим аст, ки ангеаҳои нухуфтаи паси интернет ва ҳадафҳои аз ҷониби операторони он пешгиритаро баррасӣ кард. Тибқи ин назария, васоити ахбори омма, аз ҷумла, интернет, аз сиёсати шадиди қудратҳои сиёсӣ иқтисодӣ пайравӣ мекунад. Васоити ахбори омма, аз қабилӣ рӯзномаҳо, маҷаллаҳо, шабакаҳои бонуфузи радио ва телевизион ва робита бо ҷомеа ҳамеша ба сифати тарғибкунандагонии муътамади арзишҳо, ахлоқи ширкатҳо ва созмонҳои бузург амал кардаанд. Тибқи ин ақида, интернет метавонад барои аз ҷиҳати фарҳангӣ бартарӣ доштан ва тарғиби арзишҳо ва меъёрҳои гурӯҳ ё ҷомеаи мушаххас амал кунад.

2). Интернет ва оқибатҳои манфии он ба солими равонӣ ва рафтори инсон. Тибқи пажӯҳишҳои равоншиносони соҳаи интернет, фарҳанги барҷастаи интернет ба солими равонӣ ва рафтори инсон оқибатҳои манфӣ ва зараровар дорад. Имрӯзҳо усулҳои интернет зиёд шудааст. Почтаи электронӣ, паёмнависиҳои матнӣ, утқиҳои чат, вебсайтҳо ва бозиҳо ба роҳҳои пешбурд ва нигоҳ до-

ТАРТИБИ

мукофотонидани Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф

Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 июни соли 2006, №238 тасдиқ шудааст

1. Муқаррароти умумӣ

Ба Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф (минбаъд – Ҷоиза) мудирон ва мураббӣёни кӯдакистонҳо, роҳбарону омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, мақомотҳои роҳбарикунандаи маориф, кормандони идора ва шӯъбаҳои маорифи вилоят, шаҳру ноҳияҳо, муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ, кормандони Академияи илмҳои педагогӣ, ки дар раванди таълиму тарбия қомеъҳои барҷаста ба даст овардаанд, пешниҳод карда мешаванд.

Ҷоиза аз 5 мукофот иборат буда, маблағи ҳар яки он 2 (ду) ҳазор доллари америкониро ташкил медиҳад.

Озмун барои гирифтани Ҷоиза дар ду сол як маротиба доир мегардад.

Ҷоиза аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар арафаи чашни Рӯзи Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида мешавад.

2. Меъёрҳои муайянкунандаи номзадҳо ба Ҷоиза:

- муассисаи пешбарикунанда ҷои қори асосии номзад бошад;
- собиқаи қори омӯзгории номзад дар муассисаҳои таълимӣ аз 10 сол қам набошад;
- дастовардҳои азҳудқунии тарбиятгирандагон, қонандагон, қонишқўён дар се соли оқир аз қанне, қи номзад таълим медиҳад, ҳуб бошад;
- натиҷаи фаъолияти беруназдарсӣ бо тарбиятгирандагон, қонандагон, қонишқўён назаррас бошад;
- натиҷаи қори номзад қамқун роҳбари синф, роҳбари гурӯҳ ҳуб бошад;
- фаъолияти педагогии ӯ омӯхта ва паҳн қарда шуда бошад (баромад дар семинарҳо, қонференсияҳо, қиздои мудаввар, қорҳои методӣ, баромад дар воситаҳои ақбори умум ва ғ);
- номзад иштирокқии озмунҳои қумҳуриявии «Мураббии сол», «Муаллими сол», «Директори сол» бошад;

- номзад бояд муаллиф ва мурайтиби дастурҳои методӣ ва қитобҳои дарсӣ бошад;

- теҳнологияи нави педагогиро дар дарс ва қорҳои тарбиявӣ истиқода барад;

- аз қурсҳои тақмили ихтисос, бозомӯзӣ гузашта бошад, дарақа ва унқони илмӣ дошта бошад;

- шогирдонаш дар озмунҳои минтақавӣ, вилоятӣ, қумҳуриявӣ ва байналқилалӣ иштирок қарда бошанд;

3. Тартиби пешниҳод ва баррасии номзадҳо ба Ҷоиза

Ба Ҷоиза номзадқое пешниҳод қарда мешаванд, қи дар фаъолияти илқию педагогӣ натиҷаҳои беҳтарин ба даст овардаанд.

Дарёфти Ҷоиза ба таври озмун дар яққанд давр гузаронида мешавад. Озмунро қомиссияҳои босалоқият, аз қумлаи роҳбарони муассисаҳои таълимӣ, иттиқодияҳои методӣ, намояндақони ташқилотҳои қамъиятӣ, мақомоти иқроияи мақаллии ҳоқимияти давлатӣ, мақомоти мақаллии идораи маориф ва ғайра мегузаронанд.

Даври аввали озмун аз тарафи муассисаҳои таълимӣ, илқию таълимӣ ва дигар ташқилотҳои соҳаи маориф бо пешниҳоди номзадҳо аз қониби шӯроҳои педагогӣ ва илмӣ гузаронида мешавад.

Муассисаҳои таълиқии таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, қамқунин, муассисаҳои дигари илқию таълиқии соҳаи маориф пас аз гузарониқани даври аввали озмун ҳуққатҳои номзадқоро барои дарёфти Ҷоиза ба вазорату идораҳои дақлдоре, қи ин муассисаҳои таълимӣ дар тобеияти онҳо мебошанд, барои баррасӣ, интиқоб ва пешбарии номзадҳо ба даври нқиюи озмун пешниҳод менамоқнд.

Даври дуқии озмунро танҳо шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо дар асоси пешниҳодоти даври аввал барқузор менамоқнд.

Даври сеқии озмунро идораи маорифи ВМКБ, идораҳои маорифи вилоятҳо ва шаҳри Душанбе мегузаронанд ва ҳуққатҳои номзадқоро ба даври қоруми озмун пешниҳод меқунанд.

Вазорату идораҳо ва дигар мақомоти салоқиятдор дар асоси пешниҳоди даври сеқм ё даври пешини озмун даври наватии озмунро гузаронида, то 1 июл номзадқоро барои дарёфти Ҷоиза ба Қумитаи Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф (минбаъд – Қумита) пешниҳод менамоқнд.

Номзадҳо барои дарёфти Ҷоиза дар қамаи даврҳои озмун ба таври овоздиқии пинқонӣ муайян қарда мешаванд.

Ғолиб номзаде қисоб қарда мешавад, қи барои дарёфти Ҷоиза аз 3/4 қиссаи овози аъзои иштирокдоштаи Қумитаро гирад.

Қарори Қумита қанқоми дар овоздиқӣ иштирок қардани на қамтар аз 2/3 қиссаи аъзои қайати дар рӯйқабтудаи он салоқиятдор қисобида мешавад.

Ба Қумита барои ҳар яқ мукофот на қамтар аз 3 номзад пешниҳод қарда мешавад.

Ба Қумита ҳуққатҳои зерин пешниҳод қарда мешаванд:

- тавсифнома оид ба фаъолияти меқнатии номзад;
- нусқаи варақҳои аттестатсионӣ ва бақодиқӣ (барои муассисаҳои томақтабӣ ва тақсилоти миёнаи умумӣ);
- мақтуб оид ба пешниҳоди номзад барои дарёфти қоиза;
- қарори қомиссияи озмунӣ оид ба пешниҳоди номзад;
- қарори мушовара, шӯрои педагогӣ, шӯрои олиқон (зақима 1);
- протоқли қомиссияи бақисобгирии овоздиқии пинқонӣ (зақима 2);
- маълумотнома (объективқа);
- нусқаи шинотнома
- 2 адад сурати рангаи 3х4
- маводи иловагӣ доир ба фаъолияти номзад (рӯйқати қорҳои таълиқию методӣ ва илмӣ);

Қумита ҳуққатҳои воридқаштаро баррасӣ нақуда, даври нқиюи озмунро мегузаронад ва ғолибонро муайян қарда, дар муддати яқ ҳафта барои мукофотонидан ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамоқд.

Замимаи 1 Ба тартиби мукофотонидани Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф				Замимаи 2 Ба тартиби мукофотонидани Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф			
ПРОТОКОЛИ							
чаласаи қомиссияи бақисобгирии овозҳо _____							
аз _____ соли 20____ № _____							
(ному насаб, вазиқа, дарақа ва унқони илмӣ)							
номзад ба Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф барои соли 20____ пешниҳод қарда шавад.							
Комиссияи бақисобгирии овозҳо дар қайати зерин тасдиқ меқунанд:							
Шумораи аъзои мушовара (шӯрои олиқон, педагогӣ) _____ нафар							
Дар чаласа иштирок доштанд _____ нафар							
Натиҷаи овоздиқии пинқонӣ:							
«Тарафдор» _____ нафар							
«Муқобил» _____ нафар							
«Бюллетенҳои қорношоям» _____							
Раиси қомиссия _____ (имзо)							
Аъзои қомиссия _____ (имзо)							
Имзои аъзои қомиссияи ҳисоботиро тасдиқ меқунам:							
Қотиби илмӣ (қотиб) _____ (имзо) _____ (ному насаб)							
Ҷои муҳр							

Замимаи 1 Ба тартиби мукофотонидани Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф			
НУСҚА			
аз қарори мушовараи (шӯрои олиқон, педагогии) _____			
(номи пурраи идораи маориф, муассисаи таълимӣ)			
аз « » _____ соли 20 ____ № _____			
шунда шуд: _____ (вазиқа, ному насаб)			
Оид ба пешниҳоди _____ (ному насаб, вазиқа, дарақа ва унқони илмӣ)			
номзад ба Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф барои соли 20 ____			
Қарор қарда шуд: _____ (ному насаб)			
номзад ба Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф барои соли 20____ пешниҳод қарда шавад.			
Протоқли қомиссияи бақисобгирии овозҳо оид ба натиҷаи овоздиқии пинқонӣ зақима мегардад.			
Раиси мушовара (шӯрои олиқон, педагогӣ)		Қотиби илмӣ (қотиб)	
_____ (имзо)	_____ (ному насаб)	_____ (имзо)	_____ (ному насаб)
Ҷои муҳр			

ЭЪЛОН барои Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф дар соли 2022

Ба диққати сардорони сарраёсату раёсат ва мудирони шӯъбаву бақшҳои маорифи вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои қумҳурий, директорон ва ректорони муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, роҳбарони муассисаҳои тобеи Вазорати маориф ва илқи Ҷумҳурии Тоҷикистон расонида мешавад, қи қихати иштирок дар озмун барои дарёфти Ҷоизаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф дар соли 2022 ба Вазорати маориф ва илқи Ҷумҳурии Тоҷикистон то 18 марта соли 2022 номзадҳои арзандаро пешниҳод намоед.

Ҳуққатҳои зарурии пешниҳодшаванда барои довталабон:

- 1.Тавсифнома оид ба фаъолияти меқнатии номзад;
- 2.Нусқаи варақҳои аттестатсионӣ ва бақодиқӣ (барои муассисаҳои томақтабӣ ва тақсилоти миёнаи умумӣ);
3. Мақтуб оид ба пешниҳоди номзад барои дарёфти қоиза;
4. Қарори қомиссияи озмунӣ оид ба пешниҳоди номзад;
5. Қарори мушовара, шӯрои педагогӣ, шӯрои олиқон (зақима 1);
6. Протоқли қомиссияи бақисобгирии овоздиқии пинқонӣ (зақима 2);
7. Маълумотнома (объективқа);
8. Нусқаи шинотнома
9. 2 адад сурати рангаи 3х4
10. Маводи иловагӣ доир ба фаъолияти номзад (рӯйқати қорҳои таълиқию методӣ ва илмӣ);
11. Маълумотнома оид ба доғи судӣ надоштан.

Суроғи қабули ҳуққатҳо: Вазорати маориф ва илқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, қўчаи Нисормуҳаммад, 13^а, тел: 227-67-07, 221.37.65

Қабули ҳуққатҳо ҳар рӯз аз соати 14⁰⁰ то 17⁰⁰ дар раёсати қадрҳо ва қорҳои маҳсус - ҳуқраҳои 400 ва 412

►АНДЕШАҶО ПЕРОМУНИ ОЗМУНИ “ФУРҶИ СУБҲИ ДОНОӢ КИТОБ АСТ”

Озмун масъулияти баланд тақозо дорад

Озмуни “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст”, ки солҳои охир бо сарпарастии Пешвои муаззами миллат дар Ҷумҳурии баргузор мешавад, чун рӯйдоди нодири фарҳангӣ басо омӯзанда ва созанда буда, сокинони хурду бузурги мамлакатро водор менамояд, ки дар Тоҷикистони соҳибистиклол чӣ қадар зарур будани рушди илму адаб ва хунарҳои миллиро батамом эҳсос намоёнд. Вақте ки хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар даври ниҳони озмуни “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст”, масалан, аз номинани хондани киссаву ривоятҳои халқӣ, асарҳои насри ва аз ёд кардани осори адибони классикии тоҷик даҳ-понздаҳ асари насри ривоятӣ, 20-25 асари насрии классикӣ, на камтар аз 100 ғазал, 120 рубоиву дубайтӣ, на кам аз 100 байт, на кам аз 150 байт аз достонҳо ва навъҳои дигари шеърро хонда, аз ёд мекунанд ва дар назди ҳакамони озода ва бо маҳорати баланд ҳисобот дода метавонанд, дар онҳо эҳсоси баланди худшиносӣ, ифтихори миллӣ ва меҳнатдустӣ пайдо мешавад. Ё худ, вақте ки довталаб аз номинани хондан ва аз ёд кардани осори адибони ҷаҳон бо забони модарӣ ва забонҳои русиву англисӣ осори зиёди насри ва на кам аз 800 байтро аз эҷодиёти адибони ҷаҳон озода ва боварибахш манзурӣ ҳакамони даври ниҳойи менамояд, албатта, ин ҳолат ба ҷаҳонбинӣ ва маҳорати забондонии ӯ таъсири амики мусбат мерасонад. Бинобар ин, довталабоне, ки ба даври ниҳойи роҳ меёбанд, новобаста аз он ки ба ҷойҳои ифтихорӣ муваффақ мешаванд ё не, сазовори таҳсину офарини мебошанд.

Ҷиҳати хуби озмуни “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” боз дар он аст, ки ҳар сол баргузор мешавад ва довталабон метавонанд (ғайр аз қасоне, ки ба ги-

рифтани Шохҷоиша ва ҷойҳои якум, дуюм ва сеюм мушарраф шудаанд) ҳар сол дар озмун ширкат варзанд. Ин шартӣ озмун имконият медиҳад, ки довталабон солҳои минбаъда низ иштирок карда, боз ҳам беҳтару хубтар тайёри бинанд. Аксари ғолибони озмуни соли 2021 довталабоне буданд, ки солҳои 2019 ва 2020 дар озмун қувва санҷида буданд.

Таваҷҷуҳи зиёд ба китобхонӣ ва аз бар кардани илму адаб аз муҳимтарин рукҳои зиндагии ниҳони баруманди мо будааст. Чун унвони “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” мисрае аз як шеър мутафаккири асри 15-и тоҷик Нуриддин Абдурахмони Ҷомӣ мебошад, ҷоиш аст, ки як лаҳзаи илмомӯзии ин бузургмардро дар айёми шубоб ёдовар шавем. Зайниддин Маҳмуди Восифӣ дар “Бадоеъ-ул-вақоеъ” ёдовар мешавад, ки Абдурахмони Ҷомӣ ҳамроҳи чор тан толибилми дигар дар пеши донишманди машҳур Мавлоно Муҳаммадҷоӣ дар Ҳирот дарс меконданд. Шогирдон ҷунон ба омӯхтани илм кӯшиш мекарданд, ки устод баъди чанд муддат талаботи донишомӯзии онҳоро қаноат кунанда наметавонад ва дар фикри такмил додани дониши худ афтада, бо баҳонаи беморӣ ва чанд муддат ба табобат машғул шудан шогирдонро ба таътил рухсат медиҳад ва боз онҳоро таъкид мекунанд, ки “аз ин фурсат истифода бурда китобхоро дар тоҷаи хучра гузоред ва бояду шояд сайру тамошо кунед!”.

Вале шогирдон ҳис мекунанд, ки устодашон бемор нест ва дониши худро назди ин панҷ шогирди ташнаи таълим нокироя хис карда, аз пайи такмили мавзӯи баҳс шудааст. Ҷомӣ ба ҳамдарсон пешниҳод мекунанд: “Муносиб он аст, ки мо низ машғули кори худ бошем

ва дар кӯчаи бекорӣ афтада худро нобуд ва зоеъ насозем”. Ва панҷгона ҳам ҷиддан ба омӯхтан машғул мешаванд.

Баъди 40 рӯзи омӯзиш Мав-

“Бозӣҳои бачагона”-и ҷилди 5, Кулӣёт, чун “Чашмбандак”, “Ҳуштутбозӣ”, “Гиргиракон”, “Ҷав чанд ман”... мебошанд. Устод Айни оид ба

лоно Ҳоҷӣ аз такмили мавзӯи дарс қаноат ҳосил карда, шогирдонро ба таҳсил меҳонад. Ин дафъа ҳам ҳар масъалаи мушкилоро, ки устод назди шогирдон мегузорад, бе душворӣ ҳал мекунанд ва дар навбати худ пеши устод саволҳои бечавоб мегузоранд. Оқибат устод ба шогирдон панҷгона фотиҳа медиҳад: “Эй нури дидагони ман, ... акнун вазифаи шумо дарсгӯӣ аст, на дарсхонӣ. Акнун ба панӯхи Худо биравед ва дар ҳар кучо, ҳар илмеро, ки меҳосед, ба ҳар қас, ки бошад, дарс гуфтан гиред”.

Иштирокчиёни ин озмун низ, махсусан ҷавонон, бояд тайёрии ҷиддӣ дида, назди ҳакамони ва бинандагон донишу маҳорати худро собит созанд, вале баъзе довталабон ба саҳланкорӣ роҳ медиҳанд, ки ин муносибат, пеш аз ҳама, ба зарари худӣ онҳо аст. Масалан, довталабе аз номинани хондан ва аз ёд кардани осори адибони муосири тоҷик ва адабиёти шифоҳӣ дар даври сеюми озмун дар шаҳри Ҳисор дар қисмати осори насри дар рӯйхат 20 “асари” устод Айниро ном бурдааст, ки ҳамаашон аз фасли

ҳар қадоми ин бозӣҳо дар ним ё як саҳифа маълумот додааст. Ва довталаб бо тантана иброз медорад, ки аз устод Айни 20 асар хондааст. Ё худ, баъзе довталабон рӯйхати зиёди асархоро пешниҳод мекунанд, вале дар ҷараёни пурсиш маълум мешавад, ки ягон асарро сидқан ва фаҳмида нахондаанд. Албатта, чунин “довталабон” ба даврҳои сеюму ниҳонии ин озмуни бонуфуз тасодуфан роҳ ёфтаанд. Воқеан, ба ҳакамони даврҳои якуму дуюм лозим аст, ки дар интиҳоби довталабон бо ҷиддият муносибат кунанд.

Маълум, ки озмуни “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” сол аз сол доираи боз ҳам васеътари довталабонро фаро мегирад. Бинобар ин, шартҳои озмунро такмил додан лозим аст.

Ба андешаи банди, дар ҳамаи номинато кори ҳаттиро ҷорӣ кардан зарур аст. Яке аз вазифаҳои хониши адабиёти бадеӣ ба такмили инкишофи нутқ иртибот мегирад. Вақте ки сокинони мамлакат тавассути телевизион суҳанронӣ ё шеърхонии бомаҳорати довталабонро дар даври ниҳойи мебинанд, мафтун мешаванд. Вале дар

баробари нутқи шифоҳӣ, барои толибилмон ба нутқи хаттӣ зиёда таваҷҷуҳ намудан зарур аст. Ҳусни хат, бегалат навиштан, ифодаи дурусти фикр ва умуман, саводнокии довталаб ба нутқи хаттӣ вобаста аст. Бинобар ин, дар шакли эссе (иншои озода) ҷорӣ кардани як шартӣ озмун мувофиқи мақсад аст. Эссе, то ки вақти зиёди довталаб ва санҷишгаронро нагирад, мухтасар – ҳамагӣ якуним-ду саҳифа бошад ва аз ҳамин мухтасар ҳам савод ва маҳорати довталаб дар нутқи хаттӣ маълум мешавад. Адиби машҳури араб Нозик ал-Малойка (1923-2007) шеърнависи аз 10 – солагӣ оғоз намуда будааст. Вақте ки шеър аввалини худро ба падар пешниҳод мекунад, падар дар шеър як ғалати грамматикӣ мушоҳида карда, варақро мепартояд ва ба духтараш таъкид мекунад, ки аввал грамматика ва имлоро ёд гирад, баъд ба шеърнависӣ машғул шавад. Тавассути озмуни мазкур ба хатту савод ҷалб намудани ҷавонон басо зарур аст.

Омили дигаре, ки дар озмунҳои минбаъда ба он таваҷҷуҳи бештар лозим мешавад, омӯзиши лугат мебошад. Дуруст аст, ки дар ҷадвали меъёри баҳогузори барои қобилияти лугатдонӣ ва тавзеҳи лугатҳо ба довталаб ҳол гузоштан қайд шудааст. Вале, ба андешаи банди, лугатомӯзии довталабонро махсус таъкид кардан зарур аст: ё дар поёни порчаҳои шеър шарҳ додани калимаҳои номафҳум ё алоҳида тартиб додани лугати порчаҳои шеърҳои аз ёд кардани айни муддаост. Довталаб то маънии калимаҳои лугатталабро надонад, ба мафҳум ва муҳтавои шеър дуруст сарфаҳм рафта наметавонад. Баъд, омӯхтани лугат ба бой гардидани таркиби лугавӣ, ҷаҳонбинӣ ва инкишофи нутқи довталаб мусоидат мекунад.

А. КҶАҶАҶОДА,
профессор

►МУЛОҚОТ

25-уми январӣ соли ҷорӣ дар толори Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии намоёндаи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Нурмаҳмад Акбарзода бо корман-

Тоҷикистон сол то сол таҳким меёбанд ва Вазорати маориф ва илм баҳри татбиқи сиёсати давлатии зиддикоррупсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон пайвасти тадбирҳои зарурӣ меандешад.

Сарнозири

сарраёса-

тирокдоронро даъват намуд, ки дастаҷамъона бар зидди ин падидаи нанговару номатлуб мубориза баранд.

Н. Акбарзода таъкид дошт, ки коррупсия болоравии иқтисодӣ ва некуаҳволии иҷтимоиро боз ме-

Коррупсия – амали номатлуб

дони Вазорати маориф ва илм ва зерсохторҳои он баргузор гардид.

Дар мулоқот масъалаҳои муҳими рӯз, пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ, муқовимат бо ин амали номатлуб ва фаъолияти дастаҷамъонаи кормандони соҳа баҳри пурра аз байн бурдани омилҳои коррупсионӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

Муовини вазири маориф ва илм Нуралӣ Собирзода зикр кард, ки ҳамкориҳои судманд бо Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии

ти муқовимат бо коррупсия Нурмаҳмад Акбарзода тамоми паҳлуҳои қонунии мубориза бо коррупсияро тавзеҳ дода, иш-

дорад, бовариҳои шаҳрвандонро ба давлат коста, ҳамчун зухуроти иҷтимоӣ соҳаҳои асосии ҳаёти шаҳрвандонро фаро гирифта, ба шуурнокии ахлоқӣ ва ҳукукии онҳо таъсири манфии худро мерасонад. Бинобар ин, ҳадафи асосии баргузори вохӯрии имрӯза тадбирҳои тақвият бахшидани муқовимат ба коррупсия, пешгирии ва омилҳои ба он мусоидаткунанда мебошад ва ҳар як хизматчиини давлатӣ дар ин самт бояд бетараф набошад.

Бахтовар САҒАРОВ

Рӯзи дарҳои кушод дар китобхонаи илмӣ

Кормандони раёсати Донишгоҳи давлатии Ҳуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров дар доираи рӯзи дарҳои кушод, ки тайи ду ҳафта идома кард, Китобхонаи илмӣи донишгоҳро тамошо карда, бо номгуи китобҳои тозанаشر шинос гардиданд. Ин ташаббус аз ҷониби садорати китобхона роҳандозӣ шуда, бо дастури ректори донишгоҳ, профессор Ҷамшед Ҷӯразода амалӣ гардид.

Ҳадаф аз ин иқдом ҷалби донишҷӯёну устодон, кормандони донишгоҳи ҷиҳати аъзошавӣ ба Китобхонаи илмӣи донишгоҳ, тарғиби маърифати китобхонӣ ва баланд бардоштани завқи китобдӯстӣ мебошад.

Абдуфаттоҳ Раҳимов, муовини ректор оид ба корҳои таълим аз номи роҳбарияти донишгоҳ ба садорати китобхона, аз ҷумла, директори он Дилбар Самадова ҷиҳати ибтикороти судманд изҳори сипос намуда, дар таҳкими фаъолият барор орзу намуд.

Мавриди зикр аст, ки Китобхонаи илмӣи донишгоҳ рӯз то рӯз обод гардида, ҳамқадами замон аст ва ҷиҳати ғани гардонидани маҳзани он пайвасти ҷораҳои зарурӣ андешида мешавад.

Нуҳмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

► Дар ДДОТ ба номи С. Айни Институти илмию тадқиқоти илмҳои табиӣ-риёзӣ ва тақмили методикаи таълим ифтихо ёфт.

► БА ОЗМУНИ “ҲОМИИ ВАТАН БУДАН ШАРАФ АСТ”

Ватанро ба ҷон ҳифз бояд намуд

Мафҳумҳои “Ватан” ва “ватандӯстӣ” барои ҳар миллату қавм, аз ҷумла, тоҷикон хеле азиз буда, мазмуни амиқ доранд. Муҳаббат ба Ватан аз даврони кӯдакӣ зоҳир шуда, минбаъд ташаккул меёбад. Ватандӯстӣ арзиши муқаддас ва яке аз рухҳои муҳимтарини тарбия мебошад.

Яке аз арзишҳои давлатдорӣ доштани артиши боқувват мебошад. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлати мустақил дорои Қувваҳои Мусаллаҳи худ мебошад. Ҳифзи Ватан қарзи ҳар як шаҳрванд буда, далериву ҷасурӣ ва ҷавонмардии ҳар нафари бо нангу номусро талаб мекунад. Хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳ боиси ифтихору сарбаландист. Ҷавонони моро мебошад ҳамеша ба хизмати Ватан омода бонанд. Ҷавонорро ҳанӯз аз даврони мактабҳои ба хизмати Ватан бояд омода кард. Дар муассисаҳои таълимӣ бояд зарурати хизмати ҳарбиро амику дақиқ омӯзонд. Барои насли ҷавон яке аз муҳимтарин мактаби обутоб хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳи мамлакат аст.

Вақте хизмати Ватан меғӯем, беҳтиёр чехраи сарбозони шӯҷои Ватан пеши назар намоён мегардад. Хизмат дар сафи Артиши миллӣ ва ҳомии Ватан будан дар сарҳад, дар он ҷое, ки Ватан талаб мекунад, барои ҳар як ҷавони ватандӯст шараф ва обрӯи бузург аст.

Боиси ифтихор аст, ки имрӯзҳо дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳи ҷумҳурий ҳазорҳо ҷавонони бонангу номус ва аз ҷиҳати ҷисмонӣ обутобёфта, зираку чолок ва дорои тарбияи баланди ватандӯстиву ифтихори миллӣ сарбаландона адои хизмат мекунанд ва дар таҳкими сулҳу оромии кишварамон ҳиссаи муносиби хешро мегузоранд. Хизмат дар сафи Артиши миллӣ бояд қарзи вичдон ва ҳаққи фарзандии ҳар як ҷавони далеру ҷасур бошад.

Мо, насли ҷавони имрӯза,

барои он ки давлатамон кудратманду пешрафта ва зиндагии мардумамон осоишта гардад, бояд аввал аз ҳама ватандӯст бошем, тамоми манотиқи Тоҷикистон бароямон баробар азизу муқаддас бошад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид кардаанд, ки “Ҷавонон неруи пешбарандаи давлати миллатанд”. Бале, ҷавонони баору номус бо фаъолияти созандаи хеш метавонанд обрӯю эътибори халқу Ватанро дар байни ҷаҳониён баланд бардоранд ва боиси ифтихору сарбаландии меҳани худ шаванд. Дар шароити ҳассоси ҷомеаи ҷаҳонӣ ҷавонони моро зарур аст, ки бо далериву ҷасурии худ хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳи мамлакат, яъне хизмат ба Ватан – Модарро сарбаландона ва содиқона адо намуда, дар таъмини амнияти давлат, сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ ҳиссагузор бошанд ва марзҳои давлатамонро аз таҳдиду хатарҳои муносири ҷомеаи имрӯз, аз қабили терроризму экстремизм, ифротгарӣ ва дигар ҷиноятҳои муташаккили фаромиллӣ ҳимоят намоянд. Зеро Ватани моро ба ҷуз мо ва фарзандони баору номус ва сарсупурдаи ин марзу бум каси дигар ҳимоят намекунад.

**УБАЙДЗОДА
Қандили Нусрат,
ассистенти кафедраи
менечменти истеҳсоли ДТТ
ба номи академик М. С. Осилӣ**

Тоҷикистон модари мо, меҳани мост. Мо фарзандони ин кишварем. Аз ин рӯ, набати он расидааст, ки ҳар шермарди ватанпарвар барои хотири ҷамъу осудаи занону тифлон, гул-гулшукуфи марзу буми аҷдодӣ камар бубаста, Модар-Ватанро ҳимоя намояд. Зеро ба-

кишвари худ хизмат менамоянд. Се вақт бо ҳуроку либосҳои гарм таъминанд. Шукр, ки кишварамон орому осуда аст. Сарбозон, инчунин, ба хондани асарҳои бадеиву тарбияи бадан низ машғул мешаванд.

- Агар рафту онҳо аз хизмат кардан даст кашанд-чӣ? –

имрӯз орзуҳои худро бо воситаи фарзандонам амалӣ мегардонам. Фарзандонамро дар рӯҳияи ватанпарастӣ тарбия намуда, онҳоро ҳатман ба ҳимояи марзу буми аҷдодӣ равон менамоям. Зеро нишонаи нангу номус ва шарафу мардонагии ҳар инсон дар ҷӣ тавр парастидани Ватан-

Омодаи хидматаш ба ҷон бош!

рои ҳар як ҷавони бонангу номус, хизмат ба ватан шараф ва билети ҳарбияш дафтари мардонагии ӯ ба шумор меравад.

Муҳаббат ба Ватан асосан дар давраи кӯдакӣ зоҳир шуда, минбаъд ташаккул меёбад. Ҳар кӯдакero пурсон шавӣ, ки дар оянда кӣ шудан мехоҳӣ, орзуи аввалинаш посбони ватан, яъне сарбоз шудан аст.

Хурдсол будаму ҳамроҳи падарам ба маъракаи аскарғуселонӣ рафтам. Он ҷо сарбозону афсарон ҳар гуна намоиш нишон медоданд. Ман, ки бори аввал онҳоро меидидам, ҳайрон шудаму аз падарам пурсон шудам:

- Падарҷон, онҳо чӣ кор мекунанд?

Падарам ба ман фаҳмониданд, ки онҳо ватани азизамон – Тоҷикистонро ҳимоя менамоянд, то ягон душмани ғаддор бо нияти бад ба хоки мамлакатаи мо даромада, оромиямонро аз байн набарад. Ин ҷавонони далер барои шуқуфои-ву оромии кишвар беҳобӣ кашиданд, ватанро посбонӣ менамоянд, то модарону фарзандонашон бо хотири ҷамъу осуда бихобанд.

Суханони падарамро гӯш намудаму суол кардам:

- Оё шумо ҳам ба хизмат рафтаед?

- Падарам табассумкунон ҷавоб доданд:

- Албатта, рафтаам. Дар давраҳои мо шароит тамоман дигар буд. Кишвар ором набуд. Гуруснагиву қаҳтӣ мардумро азият медод. Бар замми ин, мо берун аз Тоҷикистон, дар кишварҳои бегона хизмат менамудем. Ҳоло ҷавонони мо дар

кунҷковӣ кардам ман.

Падарам бо таъби хира ҷавоб дод:

- Он гоҳ ин гуна ҷавонорро далеру нотарс не, балки тарсончаку буздил меҳисобанд. Магар метавонад мард аз ҳимояи зану фарзанду модари хеш даст кашад? Аз хизмат даст кашидани як мард маънии онро дорад, ки аз уҳдаи ҳимояи зану модару фарзанди хеш баромада натавонистааст.

Аз суханони падарам меҳру муҳаббати Ватан дар дилам дучанд гашта, гуфтам:

- Ман калон шавам, албатта, ба ҳимояи ватан бо ихтиёри худ меравам.

Падарам аз суханони ман хандида гуфтанд:

- Не, духтари ҷасури падар, ба ҳимояи ватан танҳо писарон мераванд. Ба ҷои ту бародари хурдиат, ки бузург шуд, меравад.

Акнун худ бузург шудаму мафҳуми ватандориву ватанпарастиро хуб дарк намудам.

Агар дар хурдиам орзуи хизмат карданро карда бошам,

Модари хеш зоҳир мегардад.

То он даме ки ҷавонон бо зиракиву хушёрӣ хеш сарҳадро ҳимояву кишварамонро орому осуда нигоҳ надоранд, ягон сарбози бегона посбони ману шумо намегардад. Модарони мо барои паҳлавонии ин диёр ҳамеша даст бар дуо бардошта, солимиву зиракии ҳамешагири барояшон аз Худованди меҳрубон металабиданд.

Бо итминони комил метавон зикр намуд, ки ҷавонони мо бо ҳисси баланди худшиносӣ осудаи ҳақиқати миллӣ ва ифтихор аз давлату давлатдории миллӣ, дар оянда низ тамоми неруи худро барои ҳифзи дастовардҳои Истиқлолият, таҳкими давлатдорӣ, ваҳдати миллӣ, сулҳу субот, рушди минбаъдаи иқтисодиву иҷтимоии Ватани азизамон - Тоҷикистон ва устувор гардонидани мавқеи он дар қатори кишварҳои мутаракқӣ сафарбар менамоянд.

**Мавзӯна НАЗАРОВА,
ноҳияи Зафаробод**

► БУНЁДКОРӢ

Мактаби русӣ дар маҳаллаи Темурмалик

Раиси шаҳри Хучанд Фирдавс Шарифзода аз рафти сохтмони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии таълимаш бо забони русӣ, ки бо маблағгузории Федератсияи Россия дар маҳаллаи Темурмалики шаҳр ҷараён дорад, аз наздик шинос гардид. Мактаби мазкур аз 3 ошёна ва таҳхона иборат буда, барои 1224 ҷой пешбинӣ гардида, дорои тамоми инфрасохтори таълимӣ мебошад. Фармоишгари татбиқи ин лоиҳаи азим бо супориши Ҳукумати Россия Бонки аврусиёи рушд амалӣ шуда, пудратчии генералӣ «ЗАРУБЕЖ-ДИПСТРОЙ» дар ҳамҷоягии ширкати ватании ЧДММ «Нуроб» мебошанд. Алҳол дар сохтмони мактаб беш аз 300 нафар сохтмончиёни маҳаллӣ машғули кори доимиянд. Интизор меравад, ки сохтмони мактаби мазкур тибқи нақша

то 1 сентябри соли 2022 хотима меёбад. Сохтмони мактаби мазкур тибқи барномаҳои Россия - ташаббуси муштаракӣ Президенти Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Россия

Владимир Путин амалӣ карда мешавад.

Раиси шаҳр ҷиҳати босифат анҷом додани корҳои сохтмонӣ, мусоидат барои муҳайё намудани инфрасохтори ҳудуди он, зеббахшии атрофи муассиса ба масъ-

улини дахлдор дастуру супоришҳо дод.

Дар доираи муносибатҳои дучонибаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи Россия дар соҳаи маориф ва илм давоми се соли оянда дар Тоҷикистон панҷ мактаби русӣ ба истифода дода мешаванд. Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Федератсияи Россия оид ба сохтмон ва мучаххазгардонии моддию техникии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шаҳрҳои Душанбе, Кӯлоб, Хучанд, Бохтар ва Турсунзода, ки тахсилашон ба забони русӣ ба роҳ монда мешавад, аз ҷониби вакилони Маҷлиси намояндагон 15 январи соли 2020 ба тасвиб расонида шуд.

**Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»**

Дар Академияи ВКД оид ба масъалаи мубориза бо ҷинояткорӣ конференсияи байналмилалӣ онлайнӣ доир шуд.

ФАРМОИШИ вазирони маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

аз 20 январӣ соли 2022, №81, ш. Душанбе

Оид ба анҷоми соли таҳсили 2021-2022, аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Бо мақсади ба анҷом расонидани соли таҳсили 2021-2022 ва баргузор намудани аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм дар анҷоми соли таҳсили 2021-2022 дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дар асоси Дастурамали аз аттестатсия гузаронидани хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон (қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.01.2017, №1/26) мутобиқи моддаҳои 16 ва 33 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф” ва банди 11 Низомномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3.03.2014, №145 тасдиқ шудааст, ФАРМОИШ МЕДИҲАМ:

1. Машғулиятҳои таълимӣ дар синфҳои 1 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 25 майи соли 2022 ва дар синфҳои 2-11 (12)-и муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, сарфи назар аз шакли ташкили ҳуқуқӣ 1 июни соли 2022 ба анҷом расонида шаванд.

2. Аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидани хонандагони синфҳои 4-8 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (рӯзона) аз 3 июн то 10 июни соли 2022 гузаронида шаванд (Замимаи 1).

2.1. Аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидани хонандагони синфҳои 5-8 ва 10-11 муассисаҳои таҳсилоти умумии ғоибона аз 3 июн то 10 июни соли 2022 гузаронида шаванд (Замимаи 2).

3. Аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидани хонандагони синфҳои 10 муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (рӯзона) аз 3 июн то 10 июни соли 2022 аз рӯи фанҳои зерин гузаронида шаванд (Замимаи 3).

3.1. Барои равиҳои умумӣ-“Алгебра” (хаттӣ) - 4 июн, “Биология” (шифохӣ) - 7 июн, “Адабиёт” (эссе) - 10 июн.

3.2. Барои равиҳои ҷамъиятӣ-гуманитарӣ ва зерравияҳои он: “Забони русӣ” (шифохӣ) - 4 июн, “Таърихи халқи тоҷик” (тест) - 7 июн, “Адабиёт” (эссе) - 10 июн.

3.3. Барои равиҳои табиӣ-математикӣ ва зерравияҳои он: - “Алгебра” (хаттӣ) - 4 июн, “Биология” (шифохӣ) - 7 июн, “Химия” (тест) - 10 июн.

3.4. Барои равиҳои технологӣ ва зерравияҳои он: “Алгебра” (хаттӣ) - 4 июн, “Физика” (шифохӣ) - 7 июн, “Технологияи иттилоотӣ” (тест) - 10 июн.

4. Аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидани хонандагони синфҳои 10 ва 11 муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ғоибона (ба истиснои Муассисаи ғоибонаи калонсолон ва наврасони нобино ва сӯстбини шаҳри Ҳисор) аз 3 июн то 11 июн аз рӯи фанҳои зерин гузаронида шаванд

Барои синфи 10: “Забони русӣ” (диктант) - 3 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 6 июн, “Адабиёт” (эссе) - 9 июн.

Барои синфи 11: “Таърихи халқи тоҷик” (шифохӣ) - 4 июн, “Адабиёт” (эссе) - 7 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 9 июн.

5. Аттестатсияи хатм дар синфҳои 9 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (рӯзона ва ғоибона) аз 3 то 14 июни соли 2022 аз рӯи фанҳои зерин гузаронида шаванд:

5.1. Барои синфи 9 (таҳсили рӯзона): «Адабиёт» (эссе) - 3 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 6 июн, “Биология” (шифохӣ) - 9 июн, “Забони русӣ” (диктант) дар синфҳои таълимашон бо забони тоҷикӣ, “Забони давлатӣ” (диктант) дар синфҳои таълимашон бо забони ғайритоҷикӣ - 11 июн ва “География” (шифохӣ) - 14 июн (Замимаи 4).

5.2. Барои синфи 9 (таҳсили ғоибона) “Алгебра” (хаттӣ) - 3 июн, “Адабиёт” (эссе) - 7 июн, “География” (шифохӣ) - 9 июн “Биология” (шифохӣ) - 11 июн ва “Забони русӣ” (диктант) - 14 июн (Замимаи 4).

6. Аттестатсияи хатми синфҳои 11 (12) муассисаҳои таҳсилоти умумӣ рӯзҳои 3 - 20 июни соли 2022 аз рӯи фанҳои зерин гузаронида шаванд (Замимаи 5):

6.1. Барои равиҳои умумӣ “Химия” (тест) - 3 июн, “Адабиёт” (эссе) - 6 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 10 июн, “Забони русӣ” (шифохӣ) дар синфҳои таълимашон бо забони тоҷикӣ, “Забони давлатӣ” (шифохӣ) дар синфҳои таълимашон бо забони ғайритоҷикӣ - 13 июн, “Физика” (шифохӣ) - 16 июн, “Таърихи халқи тоҷик” (тест) - 20 июн.

6.2. Барои равиҳои ҷамъиятӣ-гуманитарӣ ва зерравияҳои он: “Таърихи халқи тоҷик” (тест) - 3 июн, “Адабиёт” (эссе) - 6 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 10 июн, “Забони русӣ” (шифохӣ) дар синфҳои таълимашон бо забони тоҷикӣ, “Забони давлатӣ” (шифохӣ) дар синфҳои таълимашон бо забони ғайритоҷикӣ - 13 июн, “Забони хоричӣ” (шифохӣ) - 16 июн. “Ҳуқуқи инсон” (тест) - 20 июн.

6.3. Барои равиҳои табиӣ-математикӣ ва зерравияҳои он: “Химия” (тест) - 3 июн, “Адабиёт” (эссе) - 6 июн,

“Алгебра” (хаттӣ) - 10 июн, “Технологияи иттилоотӣ” (шифохӣ) - 13 июн, “Физика” (шифохӣ) - 16 июн, “Геометрия” (шифохӣ) - 20 июн.

6.4. Барои равиҳои технологӣ ва зерравияҳои он: “Химия” (тест) - 3 июн, “Адабиёт” (эссе) - 6 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 10 июн, “Технологияи иттилоотӣ” (шифохӣ) - 13 июн, “Физика” (шифохӣ) - 16 июн, “Геометрия” (шифохӣ) - 20 июн.

6.5. Барои синфи 12 (таҳсили ғоибона): “Физика” (шифохӣ) - 3 июн, “Забони русӣ” (шифохӣ) - 7 июн, “Адабиёт” (эссе) - 10 июн, “Алгебра” (хаттӣ) - 13 июн, “Таърихи халқи тоҷик” (тест) - 16 июн, “Химия” (тест) - 20 июн.

7. Ба директори муассисаҳои таълимие, ки 3 ва зиёда аз 3 синфи мувозӣ (параллелӣ) доранд, иҷозат дода шаванд, ки муҳлати аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатмро дар асоси қарори Шӯрои педагогӣ то 3 рӯз тамдид намоянд.

8. Аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм дар Мактаби байналмилалӣ Президентӣ дар шаҳри Душанбе, литсейи филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе, Муассисаи таълимии назди Ҷамъияти саҳомии шакли пӯшидаи “Академияи умумичаҳонии Кембриҷ дар Тоҷикистон”, Муассисаи таълимии хусусии “Мактаби муосири байналмилалӣ”, Муассисаи таълимии ғайритиҷоратии “Мактаби Оксфорд” ва синфҳои таълимашон бо забони хоричӣ мактабҳои Президентӣ ва литсейҳои барои хонандагони болаёқати мақоми ҷумҳуриявӣ дошта, аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан дар Муассисаи давлатии таҳсилоти миёнаи умумӣ (ғоибона) барои наврасон ва калонсолони назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррарнамудаи фармоиши мазкур аз рӯи маводи пешниҳоднамудаи ин муассисаҳо баъди мувофиқа бо Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шаванд.

9. Барои литсейи харбии Вазорати муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи генерал-майор М. Д. Тошмуҳаммадов ва Муассисаи давлатии гимназияи харбии Қўшунҳои сарҳадии Қўмитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Ворисони Қуруши Кабир” бо назардошти хусусиятҳои ҳоси муассисаҳои таълимии мазкур муҳлати аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм аз 3 июн то 20 июн муқаррар гардида, иҷозат дода шаванд, ки бо қарори Шӯрои педагогӣ иловатан аттестатсияи таҳассусӣ (то 2 фан) ворид намоянд.

10. Аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидани хонандагони синфҳои 4-8 ва 10 (ба истиснои саволномаҳои тестӣ барои хонандагони синфи 10) дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, сарфи назар аз шакли ташкили ҳуқуқӣ (ба истиснои муассисаҳои дар банди 8 овардашуда) дар асоси маводи пешниҳоднамудаи раёсат ва шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ гузаронида шаванд.

11. Барои кӯдакони бемор ва дорони имкониятҳои маҳдуд, ки дар хона таълим мегиранд, аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм тибқи муқаррароти мавҷуда вобаста ба намуди беморӣ ва дараҷаи дарсзҳудкунии онҳо, дар мувофиқа бо раёсат ва шӯъбаҳои маориф гузаронида шаванд.

12. Барои кӯдакони бемор ва имконияташон маҳдуд, ки дар муассисаҳои таҳсилоти умумии барои онҳо пешбинишуда таҳсил менамоянд, аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм дар асоси маводи таҳиянамудаи муассисаи таълимӣ, дар мувофиқа бо Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шаванд.

13. Аттестатсияи хатми синфҳои 11 (12) муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқӣ барои доктарабони аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нуқра, аттестати аълои равиавӣ бо медали тилло ва нуқра дар ҳудуди муассисаи таълимие, ки доктарабон дар он таҳсил мекунад, гузаронида шуда, натиҷаи он барои ташхис ба раёсатҳои маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сӯғду Хатлон, Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, раёсат ва шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ дар муҳлатҳои муайяннамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ пешниҳод карда шаванд.

Муассисаҳои таълимии дорони мақоми ҷумҳуриявӣ натиҷаи аттестатсияи доктарабони аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нуқра, аттестати

аълои равиавӣ бо медали тилло ва нуқра дар ҳудуди муассисаи таълимие, ки доктарабон таҳсил мекунад, гузаронида, барои ташхис бевосита ба Вазорати маориф ва илми пешниҳод намоянд.

14. Ба сардорони раёсатҳои маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сӯғду Хатлон, Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, сардорони раёсат ва мудирони шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ супорида шаванд, ки ҳуҷҷатҳои доктарабони аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нуқра, аттестати аълои равиавӣ бо медали тилло ва нуқра тибқи талаботи муқаррарнамудаи Низомномаи аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нуқра, аттестати аълои равиавӣ бо медали тилло ва нуқра ва тасдиқи ҳуҷҷатҳои намунаи давлатии махсус (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31.03.2014, №215) ва Тартиби бо аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нуқра, аттестати аълои равиавӣ бо медали тилло ва нуқра, аттестати аълои равиавӣ бо медали тилло ва нуқра муқофотонидани хатмкардагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон (қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 15.05.2014, №11/2) ба Вазорати маориф ва илми пешниҳод намоянд.

15. Сардорони раёсат ва мудирони шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва директори муассисаҳои таҳсилоти умумии дорони мақоми ҷумҳуриявӣ вазифадор карда шаванд, ки ҷадвали аттестатсияҳои аз синф ба синф гузаронидан ва хатми муассисаҳои таҳсилоти умумиро дар асоси фармоиши вазирони маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон як моҳ пеш аз саршавии аттестатсия тасдиқ карда, муҳлати гузаронидани аттестатсияи тақрорӣ (тобистона)-ро дар моҳи август муайян намоянд.

16. Ба Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон (Ш. Ёрмуҳаммадзода) супорида шаванд:

16.1. Намунаи маводи аттестатсия (қорҳои хаттӣ, саволномаҳои шифохӣ ва тест)-ро барои хатмкунандагони синфҳои 9, 11 ва саволномаҳои тестиро барои хонандагони синфи 10 муассисаҳои таҳсилоти умумии ва синфҳои 9, 12 муассисаҳои таҳсилоти ғоибона сарфи назар аз шакли ташкили ҳуқуқӣ ҷиҳати омодагӣ ба аттестатсия то 10 феввали соли 2022 таҳия намуда, тибқи дархост ба раёсатҳои маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сӯғду Хатлон, Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, раёсат ва шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, литсей-интернат ва мактабҳои Президентӣ, литсей-интернатҳои давлатӣ барои хонандагони болаёқат, мактаб-интернатҳои ҷумҳуриявӣ ва муассисаҳои таълимии махсус дастрас намоянд.

16.2. Нусхаҳои (вариантҳои) асосӣ ва захиравии қорҳои хаттӣ, саволномаҳои шифохӣ ва тестиро барои хатмкунандагони синфҳои 9, 11 (12) ва хонандагони синфи 10 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (аз ҷумла, ба равиавӣ таълимӣ ва зерравияҳои он), сарфи назар аз шакли ташкили ҳуқуқӣ як моҳ пеш аз аттестатсия ба раёсатҳои маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сӯғду Хатлон, Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, раёсат ва шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, литсей-интернат ва мактабҳои Президентӣ, литсей-интернатҳои давлатӣ барои хонандагони болаёқат, мактаб-интернатҳои ҷумҳуриявӣ ва муассисаҳои таълимии махсус дарстрас намоянд.

17. Директори муассисаҳои таҳсилоти умумӣ вазифадор карда шаванд, ки маводи иловагии аттестатсияи шифохии аз синф ба синф гузаронидан ва хатмро, ки омӯзгорони фанӣ дар асоси барномаҳои таълимӣ тартиб додаанд, як моҳ пеш аз саршавии аттестатсия бо тавсияи иттиҳодияҳои методӣ ва Шӯрои методӣ тасдиқ ва дар ҷойи махсус маҳфуз доранд.

18. Масъулияти маҳфӣ нигоҳ доштани нусхаҳои (вариантҳои) асосӣ ва захиравии қорҳои хаттӣ, саволномаҳои шифохӣ ва тестиро барои хатмкунандагони синфҳои 9, 11 (12) ва хонандагони синфи 10 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (аз ҷумла, ба равиавӣ таълимӣ ва зерравияҳои он) ба зимми сардорони раёсат, мудирони шӯъбаи маориф ва директори муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқӣ вогузор карда шаванд.

19. Сардорони раёсатҳои маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сӯғду Хатлон, Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, сардорони раёсат ва мудирони шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои

► ШЕВАИ ТАДРИС

Алоқаи калимаҳо
дар ибора

Хуб донишони қоидаву муносибатҳои синтаксисӣ (наҳвӣ) ба инкишофи тафаккур ва нутқи хонандагон мусоидат менамояд. Маълум аст, ки муносибатҳои синтаксисӣ дар нутқ тавассути воҳидҳои грамматикӣ муайян ифода меёбанд. Аз ин рӯ, дарки аҳамияти ибора ҳамчун воҳиди наҳвӣ зарур аст. Омӯзиши наҳви гуногуни ибора дар ҷумлаҳо ва матнҳо ба рушди нутқи шифоҳиву хаттии хонандагон боис мегардад.

Меҳоме ба як усули таълим оид ба алоқаи калимаҳо дар ибора тавзеҳ бубахшем. Хонандагони азиз, ба расми додашуда диққат намоед:

Аввал ба воситаи калима ашӯро, ки мебинем, номбар менамоем: кӯҳҳо, кӯл, барф, дарахт, осмон, абрҳо ва ғайра. Сипас, ҳамин ашӯро ба воситаи ибора номбар менамоем:

кӯҳҳои баланд, қаъри кӯл, барфи сафед, дарахти баланд, осмони соф, абрҳои пароканда.

Ба фикри шумо, дар кадом маврид расми мазкурро мо аниқтар пурратар шарҳ додем? Албатта, ба воситаи ибора. Ибора низ монанди калима ашӯ ва амалро номбар менамояд, вале аниқтару возеҳтару мураккабтар. Пас, ба хулосаи зерин мерасем:

Ду ва ё зиёда калимаҳои мустақил, ки яке ба дигаре аз ҷиҳати маъно тобеъ шуда, нисбат ба калима маъноӣ мураккабтарро ифода мекунад, ибора ном дорад.

Ибора аз калимаи асосӣ ва тобеъшаванда иборат мебошад. Ҳангоми таҳлил калимаи асосӣ ин тавр ишора мешавад: Х. Аз калимаи асосӣ ба тобеъшаванда савол гузошта шуда, он дар болои акрабав навишта мешавад. Ба воситаи ин савол алоқаи маъноӣ байни калимаҳо муайян мегардад.

Мисол: кӯҳҳои баланд. Ба фикри шумо калимаи асосӣ дар ин ибора кадом аст? Бале, дар ин ибора калимаи асосӣ “кӯҳҳо” буда, калимаи “баланд” ба он алоқаманд шудааст. Калимаи тобеъшаванда ба саволи чӣ хел? ҷавоб мешавад. Чӣ хел кӯҳҳо? – Баланд.

Дар ибораи мазкур калимаи асосӣ “абрҳо” мебошад, калимаи “пароканда” ба он алоқаманд шуда, ба саволи чӣ хел? ҷавоб мешавад. Хонандагони азиз, ба

мисолҳои зерин нигаред ва гӯед, ки онҳо иборанд ё не? Бо кадом далел?

1. Барои сулҳ
2. Хонандагону омӯзгорон
3. Баҳром омад.

Аз ин бармеояд, ки калимаҳо дар ибора бо се роҳ алоқаманд мешаванд:

1. Алоқаи изофӣ;
 2. Алоқаи вобастагӣ;
 3. Алоқаи ҳамроҳӣ.
1. Дар алоқаи изофӣ калимаҳои тобеи таркиби ибора ба воситаи бандҳои изофӣ (-и) алоқаманд мешавад:

Хондани китоб
2. Дар алоқаи вобастагӣ калимаҳои тобеъ ба худ пасоянд ва ё пешоянд мегиранд:
оҳу барин чолок
3. Дар алоқаи ҳамроҳӣ робитаи байни калимаҳои таркиби ибора танҳо аз рӯи маъно ва ё ёрии тартиби калима сурат мегирад: охиста рафтан, баландтарин қулла.

Аз ҷумлаи зерин ибораҳоро ёфта, таҳлили синтаксисӣ намуда, нақшаашро тартиб медиҳем:

1. Бошишгоҳи ман дар шароити онвақтаи Бухоро манзараи хубе дошт. (С. Айни)

Дар ин ҷумла ибораҳо: бошишгоҳи ман, шароити онвақтаи Бухоро, манзараи хубе мебошанд. Онҳоро таҳлили синтаксисӣ менамоем ва нақшаашро тартиб медиҳем.

Бошишгоҳи ман – калимаи асосӣ “бошишгоҳ” буда, калимаи “ман” ба воситаи бандҳои изофӣ “и” тобеъ шудааст. Нақшаи ибораи мазкур чунин аст: исм + исм = ибораи изофӣ. Аз калимаи асосӣ ба тобеъ савол мегузорем: бошишгоҳ аз онӣ кӣ?

шароити онвақтаи Бухоро – калимаи асосӣ дар ин ибора “шароит” буда, алоқаи байни калимаҳо изофӣ мебошад. Нақшаи ибора: исм + сифат + исм = ибораи изофӣ;

манзараи хубе – калимаи асосӣ “манзара” буда, алоқаи байни калимаҳо изофӣ аст. Нақшаи ибора: исм + сифат = ибораи изофӣ мебошад.

Сипас, метавонем, барои мустаҳкам намудани мавзӯ супориши зеринро ба хонандагон пешниҳод намоем.

Хонед ва муайян кунед, ки кадоме аз ифодаҳои ибора ва кадомӣ фразеологизманд. Сипас ибораҳоро дар сутуни аввал ва фразеологизмҳо (таъбирҳо)-ро дар сутуни дуюм нависед.

Даст ба бинӣ омадан, сандуки оҳанин, дасту по гум кардан, ҳаракати оромона, девори намкаш, кабутари дубома, меваи хӯрдани, калонтарин шаҳр, об карда хӯрдан, муҳаббат ба Ватан, баланд паридан, офтоби лаби бом, давида омадан.

Фикр мекунем, бо ин роҳи тадрис мо метавонем дар хонандагон мушоҳидакорӣ, андешаронӣ ва мустақилиятро бештар ташаккул бахшем.

Бибиҷон УМАРОВА,
омӯзгори забони тоҷикӣ
мактаби байналмилалӣ
Президентӣ дар
шаҳри Душанбе

ТАҶРИБА

Самарабахш гузаронидани дарсро бе омодагии ҳамаҷаъаи омӯзгор ва истифодаи ағният аз ҷониби ӯ наметавон тасаввур кард, зеро хонандаи имрӯза хеле зирак ва кунҷков аст, аз ин ҷиҳат, омӯзгорро зарур аст, ки дар ҳар дарс аз тарзу усул ва воситаҳои гуногуни таълимӣ истифода кунад.

Дар низомии таълими салоҳиятнокӣ намунаи натиҷаи таълим (малака) таҳлилу баррасӣ мешавад. Ба хонандагон имконияти мустақилона (ё бо роҳнамоии омӯзгор) машқ кардан дода мешавад. Дар тамоми раванди омӯзиш ва машқи малака, хонанда натиҷаи корашро арзёбӣ ва таҳлил мекунад. Ғалатҳои худро муайян ва сабаби содир кардани ғалатро мустақилона, бо ёрии ҳамсинфони ӯ омӯзгор муайян месозад.

Вобаста ба ин, дар таълими ҳамаи фанҳо, аз ҷумла, забони модарӣ низ кӯшиш ба ҳарч додан лозим аст, ки дар омӯзиши мавзӯҳо ба қадри имкон, мувофиқи талаботи барнома аз усулҳои гуногун ва воситаҳои айёни

пешниҳод мешавад. Ба гурӯҳи дигар низ коғазҳоеро, ки қисматхоро бояд тавре ба ҳам пайваст намоянд, ки сурати ашӣ зарурӣ пайдо шавад, супурда мешавад. Баъд аз он хонандагон оид ба расми пайдонамудаашон саволу ҷавоб ва суҳбат мекунанд.

Бозии «Дар хотир нигоҳ дор!» Ин бозӣ мавриди омӯхтани номи ашӣ: мева, сабзавот, асбобу анҷоми хона ва ғайра гузаронида мешавад. Пеш аз гузаронидани бозӣ ба хонандагон ин ашӣ нишон дода мешавад. Хонандагон номи онҳоро, ки дар болои мизи муаллим гузошта шудаанд, гуфта медиҳанд. Сипас, гурӯҳи хонандагон ба назди тахтаи синф даъват мешаванд. Дар болои миз дигар ашӣ таълимӣ, ба мисли руч-

Истифодаи васоити
ағни дар таълим

истифода кунад. Бо мақсади ташкил намудани дарси самаранок, омӯзгор метавонад аз тарзу усулҳои зерин истифода намояд:

Саволу ҷавоб. Дар омӯзиши мавзӯи «Исм» дар бораи исми маълумот дода, баъдан аз хонандагон таърифи он пурсида мешавад. Дар ҷараёни саволгузори аз ашӣ воқеӣ, мисли мева сабзавот ва дигар ашӣ синф истифода кардан мумкин аст. Номи ашӣро пурсида, бо истифода аз номҳо, ибора, калима ва ҷумлаҳо месозанд.

Диканти ҳомӯшона. Ба хонандагон ашӣ ва ё расми онҳоро нишон додан лозим. Хонандагон ба расмҳо нигоҳ карда, дар дафтари худ номи ашӣ дидагиашонро менависанд, сипас, дар баробари инҳо саволҳои, кӣ? ё чӣ? мегузоранд. Баъд аз анҷоми супоришҳо ба назди ҳар яке онҳо рафта, ғалат ё дуруст будани саволгузори дида, ба шогирдон фаҳмонидан зарур аст.

Истифода аз калимаҳои бурида. Ҷумлаҳо аз матн гирифта, онро дар коғаз хушхату хоно навишта, ҷумлаҳо калима ба калима буридан даркор. Калимаҳои буридашударо омехта карда, дар болои мизи хонандагон ба гурӯҳҳои ҷудошуда гузоштан лозим. Хонандагон калимаҳои буридашударо аз назар гузаронида, аз рӯи он ҷумла месозанд. Баъди анҷоми кор хонандагон ҷумлаҳои тартибодашударо меҳонанд. Бо хонандагон оид ба ҳиссаҳои нутқ ва ҷои онҳо дар ҷумла саволу ҷавоб карда мешавад.

Бозии «Чои ашӣро ёбед!» Барои гузаронидани ин бозӣ расми ашӣ қисм-қисм дар коғазҳои ранга, ки дар маҷмӯъ як манзараро ташкил мекунанд, ба хонандагон тақсим карда мешавад. Масалан, ба як гурӯҳи хонандагон коғазҳои алоҳидаеро, ки дар онҳо реша, поя, тана, шохаҳо ва баргҳои дарахт тасвир шудаанд,

ка, қалам, хаткашак, дафтар, китоб қаламтарошак, бўр ва ғайра монда мешавад ва хонандагон он ашӣро аз назар мегузаронанд. Сардори гурӯҳ ашӣро болои мизро бо коғазӣ калон ё пораи матоъ мефӯшонад ва ба хонандагон супориш медиҳад, ки рӯйшонро ба ҷониби муқобили миз гардонанд. Ӯ аз байни ашӣ мавҷуда ягонташро гирифта, пинҳон мекунад. Омӯзгор матоъро аз болои ашӣ гирифта, ба хонандагон супориш медиҳад, то ин ки ёбанд, кадоме аз ашӣ гирифта шудааст. Мақсади асосии бозӣ, дар хотир нигоҳ доштани номи ашӣ ва тарзи ҷойгиршавии онҳо ва ҳисоб кардани ҷизҳои дидашуда мебошад.

Мушоҳидаи табиат. Хонандагонро ба саёхати табиат бурда, ба онҳо меғӯем, ки номи ҷизҳои мушоҳидакардаашонро дар дафтарҳои навишанд. Баъди ба синф баргаштани хонандагони исми ашӣ мушоҳидашударо ба шакли ҷамъ гардонидани навишанд. Ин супоришро ҳам дар гурӯҳҳо ва ҳам мустақилона иҷро карда мумкин аст. Ба ин роҳ онҳо номи ашӣро аз худ мекунанд, ҳам шакли ҷамъ ва танҳои исмиро меомӯзанд.

Хулоса, истифодаи ағният дар мавзӯҳои гуногун, ки яке дигареро пурра мекунад, хонандагонро ба хулосаи аниқ меорад. Зеро онҳо ба саволҳои худ ҷавоб мегиранд, дуруст навиштани хондан ва суҳбати аз худ мекунанд, нутқи шифоҳию хаттии онҳо инкишоф меёбад. Истифодаи ағният дар дарсҳои забони модарӣ дар синфҳои ибтидоӣ талаботи замон буда, дар низомии таълими салоҳиятнокӣ усули самаранок ба ҳисоб меравад.

Гулбаҳор ХОЛОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоӣ
МТМУ №53, ноҳияи Варзоб

ТАЪЛИМГОҲИ МУВАФФАҚ

Моҳи августи соли 2020 дар ноҳияи Спитамени вилояти Сугд ба ифтихори 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон байни таълимгоҳҳои ноҳия (36 таълимгоҳ) озмуни «Бехтарин муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ дар соли таҳсили 2020-2021» эълон шуда буд.

Ин озмун ба фаъолияти мактабҳо тақвину чиддӣ бахшид ва ба боз ҳам боло рафтани сатҳи сифати таълиму тарбия дар дабистонҳо мусоидат кард. Дар поёни соли таҳсил ҳайати бонуфузи доварон (мутахассисони варзидаи соҳаи маорифи ноҳия) фаъолияти тамоми дабистонҳоро ҳаматарафа санҷидаву мавриди муҳокимаю баррасӣ қарор дода, бехтаринҳоро муайян кард. Дар ин сабақати бардавом ва чиддию фарогир муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 6-и ноҳия ба номи Музаффар Ирназаров сазовори мақоми дуюм гардида, бо диплом ва ҷоиҳои махсус мукофотонида шуд. Ба ин муносибат дар маркази ноҳия ҳамоиши бошукӯҳе баргузор гашт, ки дар он раиси ноҳия перомунӣ фаъолияти аҳли маорифи ноҳия ба таври муфассал суҳанронӣ карда, аз ҷумла, ба сатҳи таълиму тарбия дар мактаби рақами 6, ба азму иродаи устодони ин таълимгоҳ ва чидду ҷаҳди донишомӯзии шогирдони мактаби мазкур баҳои баланд дод. Паёми пирӯзӣ дар сабақати ноҳиявӣ аҳли таълимгоҳи рақами 6-ро хеле рӯҳбаланду пурнишот сохт ва бахшида ба ин қомеъӣ дар таълимгоҳ низ бо ҳузури намоён-дагони шӯъбаи маориф ва волидон ҷамъомади тантанавӣ созон дода шуд. Аҳли дабистон ваъда доданд, ки минбаъд ҳам пешафиро аз даст нахоҳанд дод ва шарафу эътибори таълимгоҳро боз ҳам хоҳанд афзуд.

Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 6 дар деҳкадаи Куруш веќе гардидааст ва яке аз калонтарин таълимгоҳҳои ноҳия ба шумор меравад. (Ин деҳкадаи

Ифтихори духтари омӯзгор

сернуфус боз панҷ мактаб ва як литсейро дар бар мегирад.) Дар муассисаи таълимии мазкур 2148 нафар хонанда дар 79 синф ба таълиму тарбия гирифта шудаанд. Ин ҷо аз деҳоти хурди атроф (Лолазор, Файзобод...) низ хонандагон ба таҳсил ҳозир мешаванд. 45 синфхона, толори варзиш, китобхона ва ҳуҷраҳои махсуси таълимгоҳ ба дараҷаи зарурӣ ороштаву мунтазам шудаанд. Долоҳҳои мактаб низ ороиши ҷолиб доранд ва бо сабаки ҳосу муҳтавои рангинашон диққати ҳамагонро ба худ ҷалб менамоянд. Дар ин таълимгоҳ ду синфхонаи компютерӣ таъсис дода шудааст, ки бо 54 компютери пайваста бо шабакаи Интернет таъмин мебошанд. Ҳамчунин, 2 ноутбук дар ихтиёри хонандагон гузошта шудааст.

Ҷои баҳс нест, ки муваффақияти ҳар муассиса ва низомии кораш аз бисёр ҷиҳат ба роҳбари он иртиботи қавӣ дорад. Ин нуктаро дар мисоли мактаби рақами 6 низ метавон собит кард. Ба ин таълимгоҳи пешсаф ва бонуфуз соли ҷаҳорум аст, ки омӯзгори лаёқатманду ташаббускор ва ғамхори насли наврас Мухайё Норабиева роҳбарӣ мекунад. Барои ҳар роҳбари мактаб муҳим он аст, ки ба эҳтирому эътирофи кормандон мушарраф гардад, хонандагон дӯшташ доранд ва волидон эътиқодмандаш бошанд. Ин ҳама сифати ҳамида ба Мухайё Норабиева насиб гаш-

та. Инро раиси ноҳия ҳам зимни супоридани дипломи пирӯзӣ ба роҳбари мактаб дар ҳамоиши ҷамъбасти озмуни «Бехтарин муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ» махсус таъкид намуд.

Мухайё Норабиева дар хонадони зиёӣ ба олам омадаву дар муҳити адабпарвар ба камол расидааст. Модараш омӯзгор буданду дар сафи бонувои шарафманди ноҳия қарор доштанд, солҳои тӯлонӣ ба шогирдон аз фанни забони ўзбекӣ дарс гуфтанд, шогирдони зиёди муваффақ парвариданд, дар таҳкими дӯстии халқҳои тоҷикӣ ўзбек ҳиссаи сазовор гузаштанд. Мухайё бо сипосу мамнунӣ изҳор мебарорад, ки меҳр ба пешаи омӯзгорӣ ба ӯ ирсист, аз модараш ба мерос мондааст. Ба ақидаи ӯ, эҳтироми модар шарафмандист, аз паси модар рафтан, гузашта аз ин, пешаашро пазируфтани ҷодаашро идома бахшидан ифтихору ибтиқорест бештару нишотбортар. Духтари муалли-

Сарвари мактаб

пурбори маърифат пой бар осто-наи дабистони азизаш мегузорад. Ин ҷо солҳои аввал марҳила ба марҳила ҳамчун омӯзгори забони русӣ, раиси Шӯрои занон, раиси иттифоқи касаба ва ҷонишини директори мактаб кор кард, таҷриба омӯхт ва тадриҷан дар қатори омӯзгори фаёлу варзидаи таълимгоҳ ва ноҳия ҷойгоҳи сазовор дарёфт. Чун бархе аз роҳбарони таълимгоҳҳо тамоми рӯз дар дафтари кор нишастану ба нависонавис машғул шудан ва ба ҳузури хондани ину он корманду хонандаро намен-писандад, баръакс мекушад, ки бештар дар қанори кормандон, омӯзгорон ва дар халқии шогирдон бошад. Дар ин сурат бо онҳо суҳбат оростан, арзу ниёзашонро шунидан ошкоротару табиитар аст. Мухайё Норабиева ҳамчун сарвари мактаб вазифаи аввалдараҷаи худро дар ҳавора дар сатҳи зарурӣ нигоҳ доштани ҷараёни таълиму тарбия ме-донад. Вақте ки шогирдон босаводу боодобанд, низом, тозагӣ, тартибот риоя менамояд, мактаб пешрав мегардад, обрӯю эътибори омӯзгорон меафзояд.

Сарвари мактаб ба тарбияи дӯстии рафқат байни хонандагон диққати ҳамаҷагӣ дорад, зеро дар

таълимгоҳе, ки роҳбарӣ мекунад, фарзандони ду халқи дӯсту бародару ҳамсоя – тоҷикӣ ўзбек таҳсил мекунад ва омӯзиш ҳам ба ин ду забон аст. Дар мактаб ҳамасола ҷашнворау фестивалҳои фарҳангии адабии таълимгоҳ бо шеваи ширу шакар баргузор мегарданд. Дар ин самт волидон низ ҳиссагуздоранд, онҳо мекушанд, ки дӯстии хонандагон тоҷикӣ ўзбек дар деҳкада барои фарзандон намунаи ибрат бошад. Мухайё Норабиева бар он назар аст, ки пас аз садсолаҳо, ки дӯстии адабони бузург, устоду шогирд Абдурахмони Чомӣю Алишери Навоӣ намунаи барҷаставу тимсоли безаволи дӯстии халқҳои тоҷикӣ ўзбек буд, инан, намунаи барҷастаи дигар дар ин боб ба пайдо омад, ки ин дӯстии бародаронаи сарварони ду ҷумҳурии ҳамсоя – Тоҷикистону Ўзбекистон Эмомалӣ Раҳмон ва Шавкат Мирзиёев мебошад...

Занги мактаб садо медиҳад. Дарси охири дар бастаи аввал ба анҷом мерасад. Хонандагон гӯрӯҳ-гӯрӯҳ ва бо тартиби муайян аз бинои таълимгоҳ берун мешаванд. Сарвари мактаб низ ба саҳни дабистон мебарояд. Ӯ дар қатори омӯзгорон ва роҳбарони синфҳо хонандагон басти аввалро ба хонаояшон гусел мекунад ва шогирдони бастаи дуюмро истиқбол мегирад. Таъбаи болида, чеҳрааш шукуфта, гуфтугӯаш самимист. Аз он хушнуду масрур аст, ки дар таълимгоҳ барои таҳсили хонандагон шароити созгор фароҳам оварда шудаасту омӯзгорон фаъолияти пурсамар доранд ва таваассути ҳар як дарсу машғулият, маҳфили ҳамоиш, конференсу ҷашнвора мекушанд, ки шогирдонашон бохираду маърифатманд, ватандӯсту ваҳдатгаро, донандаи мумтози забонҳои маъруф, улуми дақиқ ва технологияҳои муосир бошанд...

А.МУРОДӢ,
Н.РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

Гӯрӯҳе аз аълохонҳо

кард. Ба ин таълимгоҳи пешсаф ва бонуфуз соли ҷаҳорум аст, ки омӯзгори лаёқатманду ташаббускор ва ғамхори насли наврас Мухайё Норабиева роҳбарӣ мекунад. Барои ҳар роҳбари мактаб муҳим он аст, ки ба эҳтирому эътирофи кормандон мушарраф гардад, хонандагон дӯшташ доранд ва волидон эътиқодмандаш бошанд. Ин ҳама сифати ҳамида ба Мухайё Норабиева насиб гаш-

та (Сурайёро иддае аз волидон чунин ном мебаранд ва инро ӯ бо мамнунӣ менамояд) факултети забони русии Донишгоҳи давлатии Хучандро соли 1992 бомуваффақият хатм намуд ва фаъолияти омӯзгориашро дар мактаи зодгоҳаш (дар ҳамоиши таълимгоҳе, ки ҳоло роҳбарияш мекунад) оғоз бахшид. Акнун соли бистум аст, ки ҳар субҳ бо азму иродаи нек ва бо кӯлбори

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Рушди манбаи кадрҳои тиббӣ

Дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино аз рӯйи панҷ ихтисос: кори табобатӣ, педиатрия, ташкили ҳифзи саломатии ҷомеа, стоматология ва фарматсия мутахассис омода карда мешавад. Ҳамчунин, дар ин ҷо аз рӯйи 40 ихтисос таҳсилоти баъдидаипломӣ – таҳсил дар зинаи ординатураи клиникӣ, интернатура, ихтисосгирии аввалия, магистратура, аспирантура, докторантура ба роҳ монда шудааст, – иттилоъ дод зимни нишаст матбуотӣ ректори ин муассиса, доктори илми тиб, профессор Маҳмадшоҳ Гулзода ба рӯзноманигорон. Қайд гардид, ки бо дарназардошти принсипҳои асосии стандарти таҳсилоти умумичаҳонии таҳсилоти тиббӣ барномаи таълимӣ аз рӯйи ихтисосҳо мукамал гардида, пойгоҳи ягонаи электронии маводи таълим таъсис ёфта,

тибқи барномаҳои таълимии фаннӣ ба он ворид карда шудааст.

Ректор таъкид дошт, ки барои беҳ гардондани сифати таҳсилот дар донишгоҳ лоиҳаҳои грантии Бонки

ҷаҳонӣ – «Беҳсозии сифати таҳсилот дар ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино», «Рушди инноватсионии таҳсилоти фармасевтӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Муқаррар намудани мақсадҳо ва

воситаҳои баҳодихӣ барои таҳсилоти тиббӣ» бо ҷалби коршиносони байналмилалӣ аз кишварҳои Аврупо ва Қазоқистон амалӣ шуда истодааст ва дар доираи ин лоиҳаҳо дар донишгоҳ технологияи инноватсионии таълимӣ ва мукамалсозии баҳодихӣ ба сифати таҳсилот тадбиқ карда шуда истодааст.

Дар соли сипаригардида донишгоҳ ба масъалаи тақмили ихтисоси омӯзгорон диққати бештар дод. Вобаста ба ин, дар давраи ҳисоботи чор нафар ҳайати роҳбарикунанда аз курси менеҷменти стратегӣ ва чор нафари дигар аз курси менеҷменти неруи инсонӣ гузашта, соҳиби диплом гардиданд. Дар баробари ин, курсҳои инноватсионии омӯзишӣ барои ҳайати профессорону омӯзгорон роҳандозӣ гардид. Барои таъмини ин курсҳо даҳ тренер дар хориҷи кишвар омода карда шуд ва беш аз 80

фоиизи омӯзгорон аз курси омӯзишии «Омӯзгори самаранок» (инноватсионӣ) гузаштанд.

Яке аз самтҳои фаъолияти донишгоҳ, таваҷҷуҳи доимӣ ба ҳаёти ятимони кулл ва маъиш мебошад. Дар соли 2021 роҳбарияти донишгоҳ ба 76 нафар ятимони кулл ва 73 маъиш дар ҳаҷми 305 ҳазору 450 сомонӣ стипендияи хармоҳа таъин карда, тариқи роғон дар хобгоҳҳо бо ҷойи зист таъмин шуданд.

Рӯзноманигорон ба масъалаи саҳми олимони донишгоҳ дар рушди илми тиб ва хизматрасонии тиббӣ таваҷҷуҳ зоҳир карданд. Гуфта шуд, ки дар ин давра аз ҷониби олимони донишгоҳ амалисозии 8 лоиҳаи илмӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ маблағгузоришаванда ва 22 мавзӯи илмӣ бо ташаббуси кафедраҳои корҳои илмӣ – татқиқотӣ ба роҳ монда шудааст.

Ҳотами ХОМИД,
«Омӯзгор»

Муассисаҳои тиббии Тоҷикистон барои гузаштан ба системаи электронӣ бо таҷҳизоти компютерӣ мунтазам шуданд.

ТАҚРИЗ

Сарчашмаи саодати зиндагӣ

Чомеи мо, ба таъкиди пажӯишгарон, аз чанд гуруҳу даставу хайат таркиб ёфтааст, ки дар ин миён муҳимтар аз ҳама оила эътироф гардида. Оила қисмати ҷудонапазири чомеа буда, барои ташаккули шахс шароити созгор фароҳам меоварад. Ба дарку эътирофи нақши барҷаставу беназири оила дар ҳаёти инсонҳо ва пойдории зиндагӣ олимон мутафаккирони зиёде ба он тавачҷуҳ зоҳир кардаву моҳияту аҳамият ва зарурати онро ба риштаи таҳқиқ кашидаву дар ин замина осори фаровоне офаридаанд. Аз назари аҳли илму адаб, оила олами кучаке дар оғуши олам аст, ки дар заминаи муҳаббат ва ризоияти тарафайн ба миён омадаву вусъат ёфтааст. Бидуни бунёди оила ва вусъати он зиндагӣ пойдор буда наметавонад. Муҳим аст, ки оила танҳо барои хушбахт будан, хушбахтона зинстан, хушбахтӣ офаридану домони онро густурдан офарида шавад. Ҳеҷ муҳиту замону сохторе оиларо инкор ва ё маҳдуд карда наметавонад ва ҳар чомеа, ки барои созмонбахшии оилаву вусъатёбии он шароити имкон фароҳам меоварад, тавонманду пешраву босаодат мешавад.

Дар фарҳанги халки тоҷик оила ва оиладорӣ тавҳам бо покзагиву хушбахтиву хирадмандиву иттиҳоду роздорист. Тоҷикон оиларо муқаддас медонанд ва ҳамвора мекушанд, ки он аз ҳама гуна носозгориҳо эмин бимонад. Дар даврони соҳибистиклолии Тоҷикистон, ки эътибор ба арзишҳои муқаддасоти миллӣ бифаҳм, тавачҷуҳ, ғамхорӣ ва дастгириву эҳтиром нисбат ба оила тақвият ёфт ва дар ин зимн мақолату пажӯишҳо оид ба умдатарин масоили оилаву оиладорӣ боз ҳам бештар гардидаанд. Чун оила сарчашмаву заминаи тарбияи фарзандон низ эътироф гардидааст, олимон зиёди соҳаи педагогика ба ин қазия дахл карда, рисолаву китобҳо таҳия кардаанд. Олими номвари тоҷик, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Хуррам Раҳимзода дар ин росто силсилаи мақолаҳои илмиву оммавие нигоштааст, ки аз чанд дидгоҳ оила ва сохтору моҳияти онро ташреҳ мебахшанд. Ин мақолаҳои донишманди улуми педагогӣ дар дарозии солҳои охир тавассути бонифузтарин нашрияҳои мамлакат ҷоп шудаву дастраси доираи васеи хонандагон гардидаанд. Устод Хуррам Раҳимзода дар ниҳоят ба иқдоми наҷибе даст зада, ин ҳама мақолаҳои арзишманду хидоятгарро ба ҳам оварда, тақмили вусъат бахшида, дар иртибот ба мазмуну муҳтавои раҳбаронаи раҳбарӣ карда, китобро бо номи «Оила-асоси давлат» рӯи дасти хонандагон гузоштааст. Нахустҳадафи муаллиф аз ин амали хайр ҳиссагузори ба саодатмандиву устувории оилаҳост.

У муътақид аст (он гуна ки дар «Муқаддима»-и китоб менигорад), ки «ободии Ватан аз ободии ҳар хонадон оила ва ободии хонадон аз фаросату маърифати оиладорӣ волидон вобаста мебошад».

Китоби «Оила - асоси давлат» аз се боби зерин иборат буда, худ номгузори бобҳо то ҷое муҳтавои онҳоро бозгӯӣ мекунад: «Муҳаббат -асоси оилаи солим», «Масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд», «Макун қоре, ки бозорад пушаймонӣ». Дар ин бобҳо муаллиф бо масоили ҷиддии

оилавӣ, амсоли муҳаббату эҳтироми тарафайни зану мард, масъулияти падару модар, интиҳоби дурусти ҳамсар (аз ҷумла, худдорӣ аз никоҳи хешутаборӣ), ҳуқуқҳои зан-модар, танзими оила, тавачҷуҳи волидон ба

тарбияи фарзандон, баъзе омилҳои пошхӯрии оилаҳо, ҳазар аз аъмолу одатҳои зиёновар (майзадагӣ, наҷамандӣ, тамокукашӣ, носкашӣ, булҳавасӣ...), пешгирии бемориҳои ҷинсӣ, худдорӣ аз ихтилофоту зиддиятҳо, эътибори ҳамашай ба маърифатмандию донишомӯзӣ, фароҳам овардани шароити созгор ба инкишоф ва таҳлили фарзандон... дахл карда, андешаҳои муфид иброз медорад, мулоҳизаронӣ, таҳлилу баррасӣ мекунад, маслиҳату хидояту пешниҳодоти судманду қорагар ба миён мегузорад. Бо мутолиаи бобҳои китоб хонандаро ҷунин ҳиссиёте фаро мегирад, ки бо як марди соҳибхирату рӯзгордида ва ғамхору хушсухан суҳбат дорад ва меҳодад, ки ин суҳбати омӯзандаву манфиатбахш ҳар ҷи бардавомтар бошад. Зимни эҷоди мақолаҳои олими хушсалиқа аз гуфтаҳои мувофиқи маънирезӣ бузургон, аз абёти ҳикматбори ниёгон ва аз зарбулмасалу мақолҳои муассиру ҳадафғир фаровону бамавқеъ истифода будааст, ки ин боиси боз ҳам фарогиртару ҳадафрас гардидаи гуфторӣ муаллиф шудааст. Хуб дарк мешавад, ки муаллиф зимни таълифи силсиламақолаҳо илова ба андухтату таҷрибаву мушоҳидаву андешаву таҳлилҳои хеш китобҳои зиёдеро варақ задаву мақолаву рисолаҳои фаровонро аз назар гузаронидааст ва низ аз мулоҳизоти афроди рӯзгордидаву «гарму сарду неку бадру хуб ҳам санҷида» баҳрабардорӣ кардааст. Пораҳое аз китоб саҳнаҳои ғоҳ ҷаззобу ибратбахш ва ғоҳи дигар таассуфовару ҳасратбори зиндагии оилаҳоро меомонанд, ки саршор аз ҳикмати манфиатманданд.

Китоби «Оила - асоси давлат» дастуру раҳнамои муҳимест, ки мутолиаи он барои ҳамагон басо судбахш хоҳад буд. Ба шарофати китоби хеш олими шинохта, профессор Хуррам Раҳимзода дар пойдории оилаҳо, тарбияи шоиистаи фарзандон ва ҳалли дурусти бисёр масоили печидани оилавӣ нақши сазовор мегузорад. Салоҳ он аст, ки китоби мазкур ба теъдоди ҳар ҷи бештар ҷоп ва ба хонандагони тамоми манотиқи ҷумҳурӣ дастрас карда шавад.

А. МУРОДӢ,
«Омӯзгор»

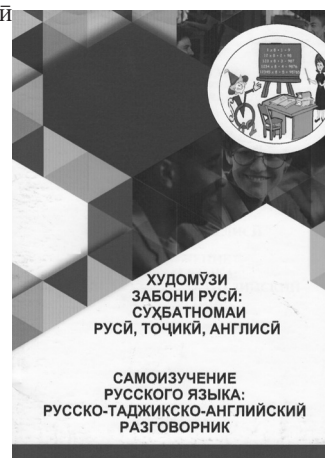
ТОЗАНАШР

Омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ тақозои замон буда, ин масъала дар Паёми наватии Президенти кишвар, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон махсус таъкид гардидааст. Воқеан, забони русиро аз паси мизи мактабӣ шуруъ намуда, хонандагон меомӯзанду аз худ мекунад. Китобчани «Худомӯзи забони русӣ: суҳбатномаи русӣ, тоҷикӣ, англисӣ» (бо ду забон) аз ҷониби пажӯишгарон Қурбоналӣ

англисиро осон мекунад. Ҳамчунин, дар китоб доир ба хусусиятҳои грамматикӣ сараъзо ва аъзои пайрави ҷумла, ибораву аломатҳои китобатӣ маълумот дода шуда, намунаи ҳуҷҷатҳои расмӣ бо забонҳои русӣ англисӣ пешниҳод гардидаанд. (Аз ҷумла, ариза, баёнот...). Қисмати асосӣ ва муҳими китобчаро муҳовараҳои кӯтоҳи лаҳзавӣ дар бар гирифтаанд, ки вобаста ба бахшҳои чомеа – гуфтугӯҳо дар

Дастури нав дар боби омӯзиши забонҳо

Зиёев ва Салоҳиддин Қурбоналӣ низ хонандаро ба таври содаву фаҳмо бо қоидаҳои забони русӣ, бо овардани мисолҳо (қалимаву ибора ва ҷумлаҳо) шинос менамояд. Муаллифон нахуст дар бораи бобҳои сарфу нахв муҳтасар маълумот дода, тарзи дурусту саҳеҳи талаффузи вожаҳоро вобаста ба зада ва оҳанг (интонация) баён мекунад. Бо ин мақсад, дар иртибот ба ҳар қисмати грамматика, масалан, таркиби қалима, таҳлили фонетикӣ, имлои пешванду пасвандҳо, ҳиссаҳои нутқ, мазмунӣ грамматикӣ исмҳо, дараҷаи ҷинс, тасниф, дараҷаи шумора, дараҷаи падеж, бандҳои падежӣ таснифҳои 1-ум, 11-юм, 111-юм, сифат, ҷонишин... маълумоти илмӣ назарияро ба тарзи сода пешниҳод намудаанд. Аҳамияти муассиру самарманди китобча дар он аст, ки дар саҳифаҳои он ба таври аёнӣ дар нақшаҳо тағйирёбии шахс дар феъл, таснифи ҷонишинҳо, тасниф ва истифодаи шумораҳои микдорӣ аз рӯи падежу ҷинсият, бандҳои падежӣ ва амсоли инҳо ҷой дода шудаанд, ки тарзи дуруст талаффуз ва аз худ кардани забони русиро

фурудгоҳ, маркази бӯдубоши муҳочирон, гумрук, тоҷори интизорӣ, дидорбинӣ, дар меҳмонхона, ҳуҷра, дар меҳмонхона, тарабхона, хангоми ҳӯроки шом, мавзёҳои тамошобоб, суҳбат тавассути телефон, аз роҳи мошингард гузаштан, дар мағоза, шомӣ меҳмонӣ ва ғайра сурат гирифтаанд. Аз ин муҳовараҳо ба гунаи зуду осон тарзи суҳбат қардан бо забони русӣ англисиро хонанда аз худ мекунад. Дар хотима намунаи ғазалу ашъори шоирони адабиёти классикӣ форсу тоҷик бо забонҳои русӣ ва англисӣ оварда шудааст.

Хулоса, дастури мазкур барои навомӯзон, хонандагони муассисаҳои таълимӣ, донишҷӯёни факултетҳои ғайрирусӣ ва муҳочирони меҳнатӣ ҷиҳати омӯзиш ва муошират бо забонҳои русӣ, тоҷикӣ ва англисӣ муфид мебошад.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

ҲАМКОРӢ

Таъсиси ду шӯрои диссертатсионӣ дар ДМТ

Дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо иштироки меҳмонон ҷамъомад дар робита ба фаъолияти Шӯрои диссертатсионӣ 6D.KOA-020 дар назди Донишгоҳи миллии доир гардид. Таъкид гардид, ки Шӯрои мазкур баъд аз омӯзиш ва масъалагузориҳо ба фаъолият шуруъ намуд.

Аъзои Шӯрои диссертатсионӣ оид ба дарёфти дараҷаи илмӣ филологӣ, доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисосҳои 10.01.00-Адабиётшиносӣ, (10.01.01-Адабиётӣ тоҷик; равобити адабӣ, 10.01.03-Адабиётӣ кишварҳои хориҷии Аврупо, Осиё, Африқо, сокинони бумиёни Амрико ва Австралия (бо нишон додани адабиётӣ кишварҳои алоҳида) ва 10.01.10-Рӯзноманигорӣ), инчунин, аз рӯи ихтисоси 10.02.00 - Забоншиносӣ (10.02.01) – Забони тоҷикӣ, 10.02.20 - Забоншиносии муқоисавӣ – таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ ва 10.02.22 – Забонҳои мамолики хориҷии Аврупо, Осиё, Африқо, бумиёни Амрико ва Австралия (бо нишондоди забон ё оилаи мушаххаси забонҳо), ки дар назди Донишгоҳи миллии амал мекард, тибқи талаботи нав ва аъзои нав ба кори худ шуруъ намуд.

Дар қори ҷаласа намоёндаи Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, профессор М. Абдуллозода, раиси Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, профессор А. Розикзода, муовини якуми вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, профес-

сор М. Саломӣён муовини ректори ДМТ оид ба илм, профессор С. Сафармамадзода ҳамзамон, котиби Шӯрои диссертатсионӣ, профессор Сирочиддини Эмомалӣ иштирок ва доир ба фаъолияти Шӯро ва пешрафти илму истеҳсолот суҳбатҳои намуданд.

Дар ҷаласа таъкид шуд, ки минбаъд шӯроҳои диссертатсионӣ дар асоси дастурамал ва низомномаи нави КОА амал менамоянд. Дар сурати ҷавобгӯ набудан ба меъёрҳои муайяншуда рисола бозпас гардонида мешавад. Ҳамзамон, гуфта шуд,

ки тибқи дастурамали нав, дар як саҳифаи қори илмӣ агар ду ғалати техникӣ дида шавад, рисола қабул намешавад. «Рисолаи номзадӣ дар ҳаҷми 120-150 саҳифа ва рисолаи докторӣ 250-300 саҳифа бояд навишта шавад. Роҳбари илмӣ дар як вақт наметавонад ба панҷ нафар муҳаккиқ роҳбарӣ кунад» - гуфта шуд дар ҷаласа.

Дар рӯзномаи ҷаласа масъалаҳои ташкилӣ ва муайян намудани комиссияҳо аз рӯи ихтисосҳо ва қабули диссертатсияҳо барои таъйин намудани экспертиҳои Шӯрои диссертатсионӣ баррасӣ шуданд.

▶ МАКТАБИ ОЛӢ

Таърих арсаи часорату мардонагист

Арсаи нангу ном, муборизаву шараф, рушду тақомул ва ғирумону созишҷост таърих ва ин арса он қадар бапахност, ки марбут ба он ҳазорҳо чилд китобу рисолаҳо офарида шуда бошанд ҳам, ҳанӯз ҳаводису асрори ношундаву нокушудаи фаровоне до-рад дар ҳар ғушаву ҳар печу ҳамаш. Рисолати зиёдест таърихро ва яқин, яке аз муҳимтарин рисолатҳояш сабақ омӯхтан ва гузаштаре ба имрӯзу имрӯзро ба фардо пайвастан аст.

Ин рисолати бағоят бузургу ифтихорист ва хуш ба ҳоли оне, ки пайгирии ин волорисолат, тарғибу омӯзиши таърихро пешаи ҳамешагии хеш ва маромномаи фаъолияти зиндагиаш қарор додааст... Ин нуктаро бо як навъ ифтихори масъулиятomez дар оғози суҳбатамон таъкид кард Фурқат Ҳомидзода – доктори илмҳои таърих, профессор, мудири кафедраи таърих ва диншиносии факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд. Ва ин устоду олими варзида суҳанонашро бо иқтибосе аз гуфтаҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тақвият бахшид: «Дӯст доштани Ватан бо омӯзиши таърихи он иртиботи ногусастани дорад. Касе, ки таърихи миллатро намедонад, маҳрум аз ифтихори миллист».

Фурқат Ҳомидзода худ аз овони мактабҳои дилдодаи таърих буд, фанни таърихро амиқ меомӯхт, дӯст медошт муталиаи пайвастаи асарҳои таърихиро. Дар дил хоҳиши ҳар чи бештар донишони таърихи халқи азизи хешро мебарварид ва ҳатто ба шеърҳое, ки ба таърих, ба ин ё он ҳодисаи пайванд ба саргузашти кишвар бахшида шуда буданд, чиддан мутаваҷҷеҳ мешуду қисмате аз онҳоро азёд мекард. Аз ин лиҳоз, шеърҳои баланду маъруфи «Таърих гувоҳ аст»-и Лоик ва «Забони модарӣ»-и устод Бозор Собирро ҳамеша сари забон дошту дар гуфтораш иқтибос меовард. Зимни як вохӯриву мулоқоташ ба устод Лоик арзи сипос ҳам карда буд, ки дар навиштаҳоиашон ин қадар ба таърихи миллат ва қорномаи абармардони Ватан тавачҷуҳ зоҳир мекунанд. Дар ҷавоб устод «таърих ҳофизаи миллат аст, ҳар кас, ки заррае нангу номус дошта бошад, бояд таърихи ниёгони худро неку бидонад», гуфтанду чанд байт аз як ғазали машҳурашон ба забон оварданд:

*Ҷабри таърих ягон қавм надидаст,
ки мо,
Заҳри таърих наҷоде наҷаидаст,
ки мо...
Оҳу афсӯс, ки дар ҳошияи таърихем,
Ин ҳама фоҷиаро даҳр надидаст,
ки мо.*

Дар фароварди он суҳбати гуворову хикматбор устод Лоик ба китфи Фурқат Ҳомидзода даст гузошта, даъват карданд:

«Шумо шарафмандеду масъулияти ифтихорие ба дӯш доред, ки таърихи миллатро ба ҷавонон меомӯсед. Бикӯшед, ки гуфторатон муассиру пурдалел бошад, ҷавононро ба ҷодаи омӯзиши таърих ва баҳрабардорӣ аз ҳаводиси он ҳидоят бикунанд...»

Фурқат Ҳомидзода хатмкардаи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б.Ғафуров аст ва инак, наздик ба сӣ сол мешавад, ки пешаи омӯзгорӣ дорад. Дар ин давра дар вазифаҳои устоди кафедраи таърихи нав ва наватарин, раиси Созмони ҷавонон, мудири шӯъбаи қор бо ҷавонон, мудири кафедраи таърихи халқи тоҷики факултети таърих, ҷонишини декани факултети таърих, декани факултети таърих ва ҳуқуқи донишгоҳи хатмкардааш қор кард, шогирд парварид, таҷриба андӯхт, эҷод кард ва ба таҳқиқ машғул шуд. Соли 1998 зери роҳбарии профессор Сайдулло Абдуллоев рисолаи номзадӣ ва соли 2011 зери роҳбарии академик Раҳим Масов рисолаи докторӣ ҳимоя кард. Рисолаи номзadiaш «Аз таърихи системаи обёрии водии Вахш» ном дошту рисолаи докториаш ба мавзӯи «Ислоҳоти ағарарӣ дар Тоҷикистон дар солҳои 20-уми асри 20» бахшида шуда буд. Ҳар ду рисола ҳам сазовори баҳои баланди олимони номвари дохилию хориҷӣ ва мутахассисони варзида гардиданду ба сифати нағсонии чиддӣ дар илми таърихи ҷумҳурий эътироф шуданд.

Аз соли 2010 Фурқат Ҳомидзода дар Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон идомаи фаъолият дорад. Чанде дар вазифаҳои мудири кафедраи фанҳои ҷамъиятӣ, декани факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқӣ қор кард ва ҳамакунун, дар вазифаи мудири кафедраи таърих ва диншиносӣ ифои вазифа дорад. Барои ӯ дар қадом вазифа не, ҷи гуна қор қардан муҳим аст. Хуб медонад, ки:

*На ба мансаб бувад баланди мард,
Балки мансаб шавад ба мард баланд.*

Аз ин ҷост, ки ягон вазифа зоҳиру ботин тағйир надод: ҳамешаву

ҳама ҷо кӯшову ҷӯё, масъулиятманду ҳалолқор, хушмуомилаву ошқорғу ва хушназару чиддӣ боқӣ монд. Яқингиву қолабгароиро ҳам дар иртибот бо ҳамқорон, ҳам дар муомила бо донишҷӯён ҳаргиз наменписандад. «Бояд аз рӯз ба рӯз боз ҳам бихраду солор шавем, На ҷу дируза ба як қоида тақрор шавем», - таъкид мекунад пайваста. Аз ин рӯ, кафедрае, ки ӯ роҳбарӣ мекунад, дар рушди донишгоҳ тақмили сатҳу сифати таълиму тарбия, ташкилу баргузориҳои ҳамоншӯ маҳфилҳои гуногун нақши ҷашмгир дорад. Ҳамасола бо ибтиқори ин кафедра дар донишгоҳ семинару нишастҳои илмию амалӣ ҷашнвораҳо, таҷлили санаҳои таърихӣ баргузор мешаванд. Кафедра бо устодони дорои дараҷаҳои илмӣ таъмин буда, ин ҷо як даста омӯзгорони варзидаву соҳибтаҷриба гирд омадаанд ва ҳамбаста бо таълиму тарбияи донишҷӯён мунтазам ба қорҳои илмию таҳқиқотӣ машғуланд, дар қулли қорҳои ҷамъиятии донишгоҳ фаъоланд. Дар назди кафедра семинари илмӣ - назариявӣ мунтазам амал менамояд, ки дар ҷаласаҳои он умдатарин масоили таърихи миллат мавриди муҳокимаю баррасӣ қарор дода мешаванд.

Фурқат Ҳомидзода ҳамчун роҳбари кафедра бар он назар аст, ки яке аз роҳҳои самарбори тақмили донишу қобилияти донишҷӯён ҷалби онҳо ба қорҳои илмию таҳқиқотӣ буда, ин омил, ҳамчунин, боиси дар оянда чиддан ба пажухишҳои илмӣ машғул гардидани шогирдон мешавад. Дар ин росто, бо ҳадафи амику дақиқ шинохтани омӯхтани таърихи ниёгон бо ибтиқори кафедра барои донишҷӯён маҳфили илмӣ «Авесто» таъсис дода шудааст, ки ба он устоди номвари кафедра Д.Олимов роҳбарӣ мекунад. «Муомилоти пулӣ – молиявии халқи тоҷик дар масири таърих», «Аз таърихи парчами тоҷикон», «Эмомалӣ Раҳмон – абармарди арсаи сиёсати ҷаҳон», «Қаҳрамонони халқи тоҷик дар марҳилаҳои таърих», «Таърихи истиқлоли давлатии тоҷикон», «Саразм-ғахвораи тамаддун»... аз ҷумлаи мавзӯҳои алоҳидаи ин маҳфил мавриди муҳокимаю мубодилаи афқор қарор гирифтаанд. Аъзои фаъоли маҳфил дар ҳамоишҳои илмӣ вилоятиву ҷумҳуриявӣ низ ширкати пурсамар доранд. Дар давоми ҳар соли таҳсил

дар донишгоҳ Даҳаи кафедраи таърих ва диншиносӣ баргузор қарда мешавад. Дар соли хониши равон ин даҳа аз 16 то 26 ноябр қараён ёфт ва ба 30 -солагии Истиқлоли давлатии Тоҷикистон, Рӯзи Президент ва Рӯзи Парчами давлатӣ бахшида шуд. Дар доираи даҳаи мазкур, аз ҷумла, озмуни «Бехтарин донандагони асарҳои Пешвои миллат» гузаронида шуд, ки далели чиддӣи тавачҷуҳи ҷавонон ба асарҳои Сарвари кишвар гардид.

Профессор Фурқат Ҳомидзода бо ифтихор зикр мекунад, ки нигоштаҳои илмӣи устодони кафедра дар бонуфузтарин нашрияҳои ватанию хориҷӣ ба нашр расидаанду ҳамчунин, аксари олимони кафедра дар ҳамоишҳои илмию назариявӣ сатҳи гуногун (марбут ба улуми таъриху ҷомеашиносӣ ва диншиносӣ) фаъолона ширкат ва суҳанронӣ мекунанд.

Дар дафтари ёддошти профессор Фурқат Ҳомидзода аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии мамлакат (21-12-2021) иқтибосоти зиёде оварда шудааст. Аз ҷумла, иқтибоси зер аз ҳамин дафтар аст: «Олимонӣ моро зарур аст, ки якҷо бо зиёиёни эҷодқор дар шароити ҷаҳонишавӣ бо мақсади ҳифзи арзишҳои миллии таъриху фарҳанг ва забону адабиёти миллати куҳанбунёдамон дар роҳи ба ҷаҳонӣ ҳар чи бештар муаррифӣ қардани таърих, тамаддун ва фарҳанги халқи тоҷик рисолати шаҳрвандиву миллии худро ба таври шоиста иҷро намоянд». Дар хошияи ин иқтибос мудири кафедра зикре овардааст: «Ин даъвати Пешвои миллат масъулиятҳои мост. Воқеан, таърихи миллат шиносномаи миллат аст. Мо миллати соҳибистиқлолем ва Ватани худро бояд дар сатҳи баланд ба аҳли ҷаҳон муаррифӣ бикунем. Барои ин бояд ҳар қадом нақшаи амали худро бознигарӣ кунем, тақмил бахшем. Аҳлона ва самимона қору рафтор бояд қард»...

Ин сатрҳо, ки бадохтан дар хошияи суҳанони Сарвари кишвар нигошта шудаанд, аз шахси ватандӯсту бомасъулият ва шарафманд будани муаллифашон дарак медиҳанд

**А.МУРОДӢ,
Н.РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»**

▶ МЕҲРНОМА

Устоди меҳрубон – соябони сари мо

Солҳое, ки мо дар мактаб-интернати ҷумҳуриявии кӯдакони нобинои шаҳри Ҳисор таҳсил менамудем, рӯз ба рӯз меҳру муҳаббатомон ба мактабу устодон афзун мегардид, ҷунки агар мактаб хонаи дуомамон ҳисоб ёбад, пас, устодон ҳамчун падарону модарони мушфику меҳрубон ба шумор мерафтанд.

Чун суҳан дар ҳусуси мактабу омӯзгор рафт, беихтиёр ба хотирам навозишу меҳрубониҳои муаллимаи азизам Муҳаббат Раҳимова расид. Ҷунки саҳми он кас дар рушду инкишофи соҳаи маориф хеле зиёду муассир аст.

Мо, шогирдон, аз ин бонӯи бо-хираду модари мушфиқ сабаку андарзҳои зиёд гирифта, он панду ҳидоятҳоро дар зиндагӣ асоси қору рӯзгори хеш қарор додаем. Ёд дорем, вақте ки ба синфи панҷум гузаштем, устод ба мо аз фанни риёзӣ дарс медоданд. Аз муаллимаи азиз дар давоми солҳои таҳсил на фақат нозуқиҳои илм, балки дарси одаму одамгарӣ, меҳнатдӯстӣ, хайру саховат, некию нақуқорӣ ва боз бисёр паҳлуҳои ҳаёту зиндагиро омӯхтем. Муаллима дастпарвари ДМТ буда, фаъолияти педагогии худро соли 1968 оғоз намудаст.

Номбурда аз соли 1971 то соли 1999 дар даргоҳе, ки мо таҳсил менамудем, омӯзгор раиси иттифоқи касба ва ҷонишини директор оид ба қисми таълими шуда, фаъолият намудааст. Муносибати хуб бо хонандагону ҳамқорон аз инсондӯстӣ, меҳрубонӣ ва бузургии устоди азиз гувоҳи медиҳад. Маҳз ҳамин муносибати самимию муаллима нисбат ба қору вазифа буд, ки мо, шогирдон, дар зиндагӣ мавқеи

худро пайдо намуда, аз мушқилиҳо наҳаросида, ба қадри имқон дар пешрафту гулгулшукуфӣи ватани маҳбубамон саҳми худро гузошта истодаем.

Ҳанӯз ҳам шогирдону ҳамқоронашон аз тавсияю маслиҳату машваратҳои муаллимаи азиз мекунанд. Муаллимаи азиз ба синни мубораки 70 қадам гузошта, айни ҳол дар ҳалқаи се фарзанду набағони дуструй давлати пири меронад. Аз касе

маслиҳату машваратҳои судман-мушқилиҳо наҳаросида, ба қадри имқон дар пешрафту гулгулшукуфӣи ватани маҳбубамон саҳми худро гузошта истодаем.

Мо, шогирдон, меҳоме ба устод барои хизматҳои пурарзишашон сидқан миннатдорӣ баён менамоем. Бигузур, умри дарозу пурбаракат ва тани сихат насиба-шон гардаду ҳеҷ гоҳ қарду ғамро набинанд. Ҳама вақт ба сари мо соябон бошанд.

**Одилҷон МИРЗОЕВ,
омӯзгори мактаб-интернати
ҷумҳуриявии кӯдакони нобинои
шаҳри Ҳисор**

Дарёи ҷўшон

Дар ҷангалзорҳои боронии Амазонка дарёи ҷўшони равонест бо номи Маянтуяку. Мардуми маҳаллӣ нисбат ба ин дарё қиссаву ривоятҳои зиёде мегӯянд. Ҳарорати оби дарё тағйирёбанда буда, аз 50 то 90 дараҷа гармиро ташкил медиҳад. Ҳатто дар баъзе қисматҳои сарчашмааш то ба 100 дараҷа мерасад. Дар Амазонка чашмаҳои гарм зиёданд, вале ягонтои онҳо ба андозаи дарёи ҷўшони Маянтуяку баробар намешаванд.

Ҳавзи сунъии калонтарин

Калонтарин ҳавзи дунё сад километр ҷанубтар аз Сантяго – пойтахти Чили ҷойгир аст. Ин ҳавзи фароғатӣю шиноварӣ сунъист, яъне онро сохтаанд. Пеш аз сохтани ҳавз Сантяго шаҳри сайёҳӣ набуд, зеро об дар соҳили

укёнуси Ором пур аз хатар аст. Дар наздикиҳои соҳил наҳангҳои даранда шино мекунанд, зуд - зуд тўфон ба амал меояд ва ҳарорати оби укёнус аз 17 дараҷа боло нест, ки ин ҳама боиси нороҳатӣ ва хатари истироҳаткунандагон мегардид. Фернандо Фишмано – миллиарддори оқилу кордон хост ин маҳалро ба мавзеи истироҳатӣ табдил диҳад ва дар соҳили укёнус ҳавзи сунъие бо дарозии 1 километру 13 метр сохт. Ҳаҷми оби ҳавз 250 ҳазор мукааб метр ва нуктаи ҷуқуртарин он 34, 5 метр мебошад. Дар сохтмони ҳавз 1,5 миллиард доллар сарф шуд ва дар як сол барои нигоҳдории ҳавз 3-4 миллион доллар сарф мегардад. Ҳавзи ғайриодӣ бо имкониятҳои худ укёнуси сарду хатарнокро иваз намуд. Ф.Фишмано дар ҳавз системаи компютеркунонидашударо роҳандозӣ намуд, ки об саривақт аз укёнус ба ҳавз рехта, ба таври автоматӣ пок мегардад ва доимо дар ҳарорати муътадили 26 дараҷа нигоҳ дошта мешавад.

Ин ҳавз соли 2006 ҳамчун калонтарин ҳавзи шоноварӣ дар рӯи олам шинохта ва ба «Китоби рекордҳои Гиннес» дохил карда шуд.

Кўли бузург

Дар қаторкўхҳои шарқии Африқо кўли зебӯе бо номи Виктория мавҷуд аст, ки он калонтарин кўли ин қитъа ба шумор меравад. Дарозии кўли Виктория 320 километр ва паҳноияш 274 километр буда, ҷойи ҷуқуртарин он 80 метр мебошад. Оби кўли Виктория ба дарёи дарозтарини ҷаҳон – Нил ҷорӣ мешавад. Дар ин кўл зиёда аз 100 намуди моҳиҳо мавҷуданд ва аз ин рӯ моҳидорӣ рушд кардааст. Ин кўлро соли 1858 сайёҳи англис Ҷон Спик кашф намуд ва он ба ифтихори маликаи Британияи Кабир «Виктория» номгузорӣ шуд.

Марвориди Африқо

Дар қитъаи Африқо кўли Танганика яке аз мавзеҳои зеботарин ба ҳисоб меравад. Онро Марвориди Африқо низ меноманд. Танганика бо дарозии 673 километр яке аз дарозтарин кўлҳои ҷаҳон ба ҳисоб меравад. Паҳноии он 72 километр буда, аз ҳама ҷойи ҷуқуртаринаш 1470 метрро ташкил медиҳад. Оби кўл ошомиданӣ аст ва баъд аз кўли Байкал дар поки ҷойи дуҷумро ишғол мекунад. Танганика яке аз

сарчашмаҳои дарёи бузурги Конго ба ҳисоб меравад. Олами набототу ҳайвоноташ рангин буда, фақат аз моҳиҳо 250 намуд дар он зиндагӣ мекунанд, ки 98 дарсади ин моҳиҳо дар дигар ҷойҳо вонамехӯранд.

Шаршараҳои марғуб

Шаршараҳои Ливингстон марғубтарин шаршараҳои Африқо буда, дар поёноби дарёи Конго дар масофаи 350 километр тўл кашиданд. Ин шаршараҳоро журналист, сайёҳ ва пажӯҳишгари англис Генри Мортон Стэнли кашф намуда, онҳоро ба номи муҳаққиқи шотландӣ Давид Ливингстон, ки дар таҳқиқи Африқо хизмати барҷаста кардааст, мегузорад.

Давид Ливингстон қисмати зиёди ҳаёташро дар Африқо гузаронида, ба хотири омӯзишу пажӯҳиш 50 ҳазор километро пойи пиёда тай кардааст. Аммо ба сабаби он ки ӯ танҳо ба таҳқиқи болооби дарёи Конго машғул буд, ин шаршараҳо аз назараш пинҳон монданд.

Таҳияи А.МУРОДӢ,
«Омӯзгор»

Писараки ҳаштсола профессор шуд

Соли гузашта дар шаҳри Тайбэй озмуни ғайриодӣ байни ду писарбача ва ҳашт доктору профессор гузаронида шуд. Лю Юйчени 8 – сола ва Лю Юймини 10 – сола мисолро худ ҳал мекунанду 8 нафар доктор бо ёрии компютер. Лю Юймин ва се доктори дигар бо компютерҳояшон бояд 120 масъаларо ҳал мекарданд, ки аз ин 30 мисолаш ҷамъ ва тарҳи ададҳои дурақама, 30 мисол зарби ададҳои дурақама ва серақама 60 мисол тақсими ададҳои панҷрақама ва чоррақама буд.

Писарак Лю Юймин якумин шуда мисолро ҳал намуд. Вай ҳамагӣ чор дақиқаву 17 сонияро барои ҳалли 120 мисол, ки 110 – тоаш дуруст буд, сарф намуд. Дар ин муддат се доктори илм бо ёрии компютер танҳо 59 мисолро дуруст ҳал карданду ҳалос.

100 шахсияти шинохтае, ки умри кўтоҳ дидаанд

54. Бенсион Кимёгаров – таҳиягари синамои тоҷик (1920 – 1979), 59 сол.

55. Исмоил Ҳамзаалиев – Қахрамони Иттиҳоди Шӯравӣ (1921- 1943), 22 сол.

56. Аҳмадҷон Қурбонов – Қахрамони Иттиҳоди Шӯравӣ (1921 – 1941), 24 сол.

57. Тўйҷӣ Эрийгитов – Қахрамони Иттиҳоди Шӯравӣ (1921 – 1943), 22 сол.

58. Аминҷон Шукўҳӣ – шоир, нависанда, рўзноманигори тоҷик (1923 -1979), 56 сол.

59. Ҳазилддин Мухаммадиев – Нависандаи халқии Тоҷикистон (1928 – 1986), 58 сол.

60. Ҷумъа Одина – нависандаи тоҷик (1930 – 1982), 52 сол.

61. Қурбон Алӣ – нависанда ва рўзноманигор (1936 – 1984), 48 сол.

62. Мастибек Паллаев – ширинкор. Ҳунарпешаи шоистаи Тоҷикистон (1939 – 1984), 45 сол.

63. Темур Собиров – математик тоҷик (1940 -1977), 37 сол.

64. Малика Собирова – раққосаи балет, Ҳунарпешаи халқии Иттиҳоди Шӯравӣ (1942 – 1982), 40 сол.

65. Мукаддас Набиева – сароянда, Ҳунарпешаи шоистаи Тоҷикистон (1950 – 1979), 29 сол.

66. Дўстмурод Алиев- сароянда, Ҳунарпешаи шоистаи Тоҷикистон (1950 – 1989), 39 сол.

67. Маҳмуд Воҳидов – актёр, Ҳунарпешаи халқии Тоҷикистон (1939 – 1977), 38 сол.

68. Ҳадича Абдуалимова – сароянда, Ҳунарпешаи шоистаи Тоҷикистон (1950 – 1997), 47 сол.

69. Ҳурмо Ширинова – сароянда, Ҳунарпешаи шоистаи Тоҷикистон (1957 - 1997), 40 сол.

70. Лоик Шералӣ – Шоири халқии Тоҷикистон (1941 – 2000), 59 сол.
(Давом дорад)

Рўзнома ва тақвим

Марде рўзи дароз рўзнома меҳонад. Занаи аз ин амали мард ба газаб омада мегўяд:

-Кошки, ман газета мешудаму ту ҷашматро аз ман намекандӣ.
Мард дар ҷавоб мегўяд:
-Кошки, ту тақвим мешудию ман туро ҳар сол иваз мекардам.

Гўшти дирўза

Марде дар бозор аз фурўшанда нархи гўштиро меурсад. Фурўшанда мегўяд:

-Бародар, гўшт қимат шуд, дирўз 35 сомонӣ буд, имрўз 39 сомонӣ шуд.
Мард мегўяд:
-Ин тавр бошад, ба ман аз гўшти дирўза диҳед.

Дар хоб

Зане ба шавҳараи мегўяд:
-Мардақҷон, ман имшаб хоб дидам, ки ту ба ман ангуштарии тиллоӣ тўхфа кардаӣ.
Мард дар ҷавоб:
-Агар минбаъд бо ман ҷангу

ҷанҷол накунӣ, ин дафъа дар хобат ба ту гарданбанди тилло тўхфа мекунам.

Себамро доред

Набера ба бобояш мегўяд:
-Бобоҷон, шумо дандон доред?
Бобо мегўяд:
-На, бачем, ҳамаи дандонҳоям афтиданд.

Набера:
-Набошад, мана ин себро дошта истед, ҳозир ман меоям.

Хобам намебарад

Марде аз беҳобӣ азият кашида, ба дорухона меравад ва аз фурўшанда меурсад:

-Аз ҳама доруи беҳтаринеро, ки беҳобиро рафъ намояд, диҳед.

Фурўшанда мегўяд:

-Доруи беҳтарин 1000 сомонӣ арзиш дорад.

Мард дар ҷавоб:

-Эҳа, агар ман ба 1000 сомонӣ дору гирам, то охири умрам дигар хоб рафта наметавонам.

► ВАРЗИШ

Пирӯзӣ дар Чемпионати Осиё

Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С.Раҳимов, ки соли гузашта панҷоҳумин солгарди таъсисашро ботантана таҷлил намуд, ҳамчун ошени баланди варзишгарони мумтоз эътироф шудааст ва дар омодаасозии мутахассисони варзида нақши барҷаста дорад. Шогирдони шарафманди ин донишқадаи бонуфуз, ба

педагогӣ, профессор Шодӣ Сафаров боз ҳам афзудааст ва шогирдони ин боргоҳи варзиш бо ифтихори баланди миллий дар сафи пеши варзишгарони мамлакат қадам мениҳанд. Маҳз ба шарофати комёбиҳои донишҷӯёну дастпарварони донишқадаи мазкур, дар мусобиқаи олимпиадаҳои байналмилалӣ Парчами Тоҷикистон

вижа, дар даврони соҳибистиклолии кишвари азизамон пайвасти ба комёбиҳои назаррас ноил мегарданд ва бахри боло бурдани шарафу эътибори Тоҷикистони соҳибистиклол дар арсаи ҷаҳонӣ талош меварзанд. Дастпарварони донишқада дар ҳаёти дастаҳои барҷидаи варзишгарони ҷумҳурӣ вобаста ба тамоми намудҳои варзиш аксариятро ташкил мекунанд ва дар кулли пирӯзҳои дастаҳои мазкур нақши меҳварӣ доранд. Солҳои охир дастовардҳои аҳли донишқада таҳти роҳбарии ректори ин мактаби олии, доктори илмҳои

боло бардошта мешаваду Суруди миллии Ватанамон баланд садо медиҳад. Ҳамасола воситаҳои ахбори оммаи кишвар мунтазам аз пирӯзҳои тоза ба тозаи шогирдони донишқадаи паём ба аҳли ҷумҳурӣ мерасонанд. Инак, боз як тозапаёми сурурбахшу ифтихорбарангез: аз 20 то 30 январӣ соли равон дар шаҳри Тошканди Ҷумҳурии Ўзбекистон Чемпионати Осиё оид ба муштзанӣ (бокс) байни ҷавонони то 22 – сола баргузор гашт, ки дар он варзишгарони мумтозтарин аз 15 давлати китъаи ширкат варзиданд. Дар ин сабақати

байналмилалӣ муштзанҳои бомаҳорат – донишҷӯёни Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон Давлат Болтаев, Муҳаммад Абборидинов ва Абдумалик Болтаев ба комёбии барҷаста ноил гардиданд. Устои варзиши Тоҷикистон Давлат Болтаев дар вазни то 92 кг тамоми ҳарифони худро мағлуб карда, сазовори ҷои аввал ва медали тиллоӣ чемпионат гашт. Устодони варзиши Тоҷикистон Муҳаммад Абборидинов ва Абдумалик Болтаев мувофиқан дар вазнҳои беш аз 92 кг ва 75 кг дар зинаи дуҷоми ғолибият ҷой гирифтанд ва соҳиби медалҳои нуқра гардиданд. Ин комёбии муштзанҳои ҷавони тоҷик номи Тоҷикистонро дар Чемпионати Осиё вирди забонҳо кард. Дар ин мусобиқаи сатҳи баланд донишҷӯи дигари донишқада, бонуи диловар, Устои варзиши Тоҷикистон Рӯҳафзо Ҳақназарова низ ба таври шоиста ширкат варзид ва дар сафи бехтарин бонувони муштзани чемпионат ҷой гирифт.

Ин комёбии варзишгарони ҷавони тоҷик – шогирдони Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов сафҳои тозаеро дар солномаи варзиши кишвар зам намуд.

М.АБДУРАУФ,
«Омӯзгор»

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Шаҳодатномаи гумшудаи А №954989 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1979 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №23-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Наҷмуддинов Акбар Усмонович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи АБ №148180, ки онро соли 2004 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №25-и ноҳияи Нуробод ба Кенчаева Хурсон Абдурахмоновна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №421731 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1989 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №73 ба номи Шамсиддин Боеви ноҳияи Рӯдакӣ ба Бадиева Зулайхо Мирзохитомовна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №0061631 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2007 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №40-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Парвизи Саидхонмад додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи АБ №153780, ки онро соли 1991 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №23-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Идиев Амридин Негматович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №0327289 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2009 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №61-и ноҳияи Исмоили Сомони шаҳри Душанбе ба Набизода Гулбаҳор Саидхонмад додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи ТШТА №0011354 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2004 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Ташев Махсатullo Хурсанмуродович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №028568, ки онро соли 1992 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №2-и ноҳияи Дарвоз ба Абдуллоев Қутбиддин Махмадҷеҳович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи ШТС №0019171 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2004 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №36-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Пирова Гулҷеҳра додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №089317, ки онро соли 1989 Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №36-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Шарипова Лайли Музафаровна додааст, эътибор надорад.

ЭЪЛОН!

Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон иттилоъ медиҳад, ки кишвари Украина барои соли таҳсили 2022-2023 20 адад бурсияи таҳсилӣ дар зинаи бакалаврият ва магистратура барои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудааст.

Ҳуҷҷатҳои зарурӣ барои бақайдгирӣ:

- нусхаи шиноснома;
- нусхаи шиносномаи падару модар;
- маълумотнома аз ҷойи зист;
- маълумотнома аз муассисаи таълимӣ;
- 6 адад сурати 3x4.

Ҳуҷҷатҳои зарурӣ то 10.03.2021 дар Маркази барномаҳои байналмилалӣ қабул карда мешаванд.

Нишона: ш. Душанбе, кӯчаи М.Турсунзода, 47 (рӯ ба рӯи «Алиф Сармоя»)
Телефон: 2-23-23-59.

ЭЪЛОН

Диққат: озмун!

Ҳафтаномаи «Омӯзгор» бо мақсади нақшгузорӣ дар татбиқи ҳадафҳои Солҳои рушди саноат, ки бо ибтиқори Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар иртибот ба ҳадафи ҷоруми стратегияи мамлакат – саноатикунони босуръат эълон шудааст, барои бехтарин мақолаву гузоришҳо дар мавзӯи «Нақши маориф ва илм дар татбиқи ҳадафҳои Солҳои рушди саноат» озмун эълон менамояд. Нигоштаҳое, ки ба озмун фиристода мешаванд, бояд ба умдатарин масоили рушди саноат, ҳамбастагии илму амал, имконоту мавқеи аҳли маориф вобаста ба раванди саноатикунони кишвар бахшида шуда, мулоҳизоту пешниҳодот ва андешаву баррасиҳои ҷолибро дар бар гиранд, забони равону муассир дошта бошанд.

Озмун аз оғози моҳи феврал то охири моҳи август идома меёбад ва дар арафаи Рӯзи Истиклоли давлатии ҷумҳурӣ ҷамъбаст мегардад.

Барои ғолибон мукофотҳои зерин муқаррар шудааст:

Ҷои аввал: 2000 сомонӣ

Ҷои дуюм: 1500 сомонӣ

Ҷои сеюм: 1000 сомонӣ

Ғолибон, ҳамчунин, бо ифтихорнома ва тухфаҳои хотиравӣ қадр карда мешаванд.

Таъкид:

Мақолаҳо набояд аз 3-4 саҳифаи ҷопи компютерӣ (харфи Times New Roman Tj 14-1,5 интервал) зиёд бошанд, дар акси ҳол ба озмун роҳ намерасанд.

Ба таваҷҷуҳи корхонаҳои полиграфӣ ва ширкатҳои ноширии ватанӣ расонида мешавад, ки бо мақсади рушди маҳсулоти ватании воридотивазкунанда Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола ҷопи китобҳои дарсӣ, журнали синф, рӯзномаи хонанда ва маводи дигари таълимиро барои хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ мувофиқ ба хусусиятҳои миллий ба роҳ мемонад.

Бинобар ин, ширкатҳои ноширии ватанӣ метавонанд ба Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон муроҷиат кунанд.

Кормандони Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сармутахассиси фанни забони тоҷикӣ муассиса Мирзомаҳмад Нурулло бинобар даргузашти МОДАРАШ изҳори ҳамдардию таслият карда, ба ӯ ва наздиконаш сабри ҷамил хоҳонанд.

Кормандони ҳафтаномаи «Омӯзгор» ва гурӯҳи дӯстон аз шаҳри Душанбе ба корманди пойгоҳи бостоншиносии Саразм, номзади илмҳои таърих Абдурауф Раззоқов бинобар даргузашти фоҷиавии писараш, номзади илмҳои таърих Фарҳод РАЗЗОҚОВ изҳори таслият ва ҳамдардӣ мекунанд.

Кормандони ҳафтаномаи «Омӯзгор» ба муҳбири фаъоли ҷамоатии ҳафтанома, омӯзгори собикадор Шариф Исмаилов бинобар даргузашти бародараш, Аълочии маълумоти касбии техникаи ҚШС Тоҷикистон Бӯри ИСМАТОВ изҳори таслият ва ҳамдардӣ мекунанд.

Сафробахши ғажон омӯзгор аст.

ОМУЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru
Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳайати М. ИМОМЗОДА, Э. НАСРИДДИНЗОДА, Н. САИД, М. САЛОМИЁН, Г. ҒАНИЗОДА, Д. ҚОДИРЗОДА, таҳрир: Н. СОБИРЗОДА, Ф. РАҲИМӢ, А. МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н. ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Суроға: 734025, ш. Душанбе, х. Айни – 126, Телефонҳо: қабулгоҳ – 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир – 225-81-58, котибот – 225-81-57, муҳосибот – 225-81-61

«Омӯзгор» таҳти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, таҳти рақами 0110005977 дар Қумитан андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набояд ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад.

Навбатдори шумора

Ш. РАҶАБЗОД

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озода» ба таъби расид. | Индекси обуна – 68850 | Адади нашр: 39477 нусха | Таррох: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: С. Саидова ва Д. Забировна

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргардонда намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютерӣ андозан 14 (фосилаи 1,5) – и харфи Times New Roman Tj. қабул менамояд.